

Slutrapport VÄGEN

Folkhögskolevägen till arbete och studier

2023-04-01 – 2026-03-31

**Folk-
bildnings
-rådet**

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

FÖRFATTARE: Lena Östlund och Ulf Olsson

OMSLAGSILLUSTRATION: Emma Hanquist

LAYOUT: Pasadena Studio

ISBN: 978-91-88692-98-6

www.folkbildningsradet.se

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	6
Omvärldsanalys	7
Projektresultat på individnivå	9
Förändringsteorins målbeskrivningar	9
Målgruppen	10
Resultat och indikatorer	10
Hur projektet har arbetat för att nå resultaten	14
Projektresultat på verksamhetsnivå	18
Förändringsteorins målbeskrivningar	18
Resultat och indikatorer	19
Hur projektet har arbetat för att nå resultaten	23
Projektresultat på samverkansnivå	33
Förändringsteorins målbeskrivningar	33
Resultat och indikatorer	34
Hur projektet har arbetat för att nå resultaten	35
Resultat och lärdomar som kommer tas tillvara	41
Folkhögskolan som samverkansaktör – nodorganisering	42
Etablering som raster	42
Kvalitetssäkrat utvecklingsarbete – kollegialt lärande	43
Implementering	43
En modell för vägen framåt	44
Oväntade resultat	45
Förändringsarbete över tid	45
Etablering som raster	46
Spridning och forskning	46
Några särskilt goda exempel	47
Nationell nivå	47
Nod Sydsverige	47
Nod östra Mellansverige	48
Nod Stockholm	48
Nod Västsverige	49
Nod mellersta Norrland	50

Tillvägagångssätt	51
Projektorganisation	51
Genomförande	53
Dokumentation och kommunikation	55
Omvärldsbevakning och riskanalys	55
Ekonomi	56
Utvärdering	57
Projektets övergripande syfte	57
Utvärderingens resultat	57
Slutsats	60
Projektets deltagare	62
Antal unika deltagare	62
Deltagarens stegförflyttning	63
Avvikelser mot plan	64
Lärdomar inför framtiden	65
Möjligheter inför framtiden om bildning, etablering och samverkan	66
Bilagor	67

Förord

”Tiden på folkhögskolan gav så mycket för min hjärna, min själ och mitt hjärta. Jag lärde känna mig själv på ett nytt sätt. Allt börjar väl egentligen där. Om jag inte vet vem jag är och vad jag behöver, kan jag inte lära mig om världen. Allt hänger ihop.” Den här deltagaren i projekt VÄGEN ger uttryck för något som folkhögskolans deltagare ofta förmedlar. De känner sig sedda, upplever en helhetssyn och utvecklar en mängd förmågor utifrån det.

Att det finns en stor grupp som varken arbetar eller studerar utgör onekligen en utmaning på samhällsnivå, men det är viktigt att komma ihåg hur utmanande och sårbar den livssituationen är för varje individ i den gruppen. Här är folkhögskolan en viktig samhällsresurs som en plats där deltagarens personliga utveckling av förmågor, färdigheter och steg mot etablering kan möta samhällets efterfrågan på kompetensförsörjning.

De femton skolorna i ESF-projektet VÄGEN – Folkhögskolevägen till arbete och studier – har utvecklat metoder och arbetssätt för folkhögskolans praktik på ett sätt som pekar på en framkomlig väg, där mål som individnytta och samhällsnytta, bildning och kompetensförsörjning är möjliga att förena. Projektets resultat i form av metoder och modeller för att stärka deltagarnas väg mot etablering presenteras i en samlad kunskapsbank på Sveriges folkhögskolors *webbplats*. Vi hoppas att den här slutrapporten till Europeiska socialfonden, tillsammans med Kunskapsbanken och medverkande folkhögskolors upparbetade kompetenser inspirerar till fortsatt utvecklingsarbete.

Rapportens tre första kapitel beskriver hur projektet har arbetat för att utveckla deltagarnas egenmakt och förbättra övergångar till arbete och vidare studier, det vill säga till etablering. Hur projektet organiserats och genomförts presenteras i kapitlet Tillvägagångssätt. Projektets resultat och betydelse på lång sikt hittar du i Resultat och lärdomar som kommer tas tillvara. VETA Advisor AB:s utvärdering av projektets resultat och mål presenteras i en separat utvärderingsrapport, som sammanfattas i kapitlet Utvärdering.

Folkhögskolan kännetecknas av ett stort engagemang för deltagarna och för det samhälle som man verkar i – det bereder VÄGEN! ■

Lena Östlund och Ulf Olsson

Projektledning VÄGEN

Sammanfattning

Projektet VÄGEN – Folkhögskolevägen till arbete och vidare studier har pågått i tre år med medfinansiering från Europeiska socialfonden. 970 personer som stod långt ifrån arbetslivet har stärkt sin fortsatta väg mot arbete och vidare studier. Det har främst varit deltagare på allmän kurs med funktionsnedsättning, utrikes födda eller personer med socioekonomisk problematik. 15 folkhögskolor spridda över landet har utvecklat metoder inom pedagogik, hälsa och förstärkta studie- och yrkesvägledande insatser (SYV), med etablering i fokus. En central del har varit att i samarbete med deltagaren ta fram och följa upp en individuell studie- och etableringsplan (ISEP), som stärker självledarskap och möjliggör samsyn i kollegiet. I det nya förslaget till statsbidragsvillkor föreslås att modellen med ISEP ska införas generellt på folkhögskolornas allmänna kurs.

Folkbildningsrådet har varit projektägare och har drivit projektet i samverkan med folkhögskolornas intresseorganisationer RIO och OFI samt de medverkande folkhögskolorna; Eslövs folkhögskola, Malmö folkhögskola, Blekinge folkhögskola, Marieborgs folkhögskola, Valla folkhögskola, Vadstena folkhögskola, Hagabergs folkhögskola, Röda korsets folkhögskola, Skarpnäcks folkhögskola, Dalslands folkhögskola, Wendelsbergs folkhögskola, Ljungskiles folkhögskola, Strömbäcks folkhögskola, Vindelns folkhögskola och Storumans folkhögskola.

För att lära av varandra och utvecklas har projektet prioriterat kollegialt lärande på och mellan skolor, samt samverkan med det omgivande samhället. VÄGENs organisering i regionala samverkansnoder har bidragit till det kollegiala lärandet, som har lett till en kunskapsbank av prövade och beprövade metoder och en ökad gemensam kompetens.

Projektet har skapat trygghet, gemenskap, struktur och stöd, vilket bidragit till ökad motivation, självledarskap och hälsa hos deltagarna och till att de är bättre rustade och fått en tydligare väg för stegförflyttning mot etablering. Enligt en deltagarundersökning som projektets utvärderare VETA Advisor har gjort, har sju av tio deltagare blivit mer motiverade att studera eller arbeta och anger att de har en plan inför framtiden. Nästan tre av fyra anser att de fått det stöd som de behövde. De flesta uppger att de har fått nya vänner och känner sig tryggare. Nio av tio har svarat att de slutfört allmän kurs och åtta av tio att de har studerat vidare eller fått arbete.

En kunskapsbank med metoder, inspiration, lärdomar och relaterad forskning har byggts utifrån folkhögskolornas utvecklingsarbete. Kunskapsbanken och dess innehåll har även spridits till övriga folkhögskolor med hjälp av webinarier.

Utöver de planerade resultaten av metoder och arbetssätt har projektet också genererat en modell för ett hållbart och kvalitetssäkrat utvecklingsarbete i folkhögskolekontext. Modellen har vuxit fram ur projektets praktik och den kan fungera som ett stöd för hur utvecklingsarbete kan organiseras, dokumenteras, prövas, följas upp, justeras och sedan spridas, på ett sätt där systematik och folkbildning får förenas. ■

Omvärldsanalys

Projektet VÄGEN kom till för att möta identifierade behov i såväl samhället som inom folkhögskolan. Det är väl känt vilka målgrupper som står långt från arbetsmarknaden, där bland annat MUCF¹ under lång tid har tagit fram kunskap om unga som varken arbetar eller studerar (UVAS-gruppen). Projektet satte fokus på dem som har allra störst risk att hamna i långvarigt utanförskap: personer som inte fullföljt gymnasiet, som har språkhinder, lever med funktionsnedsättning eller vuxit upp i områden med socioekonomiska utmaningar. Många gånger sammanfaller dessa utmaningar med varandra. Utöver dessa strukturella hinder har individerna ofta erfarenhet av otillräckligt stöd i skolan eller av att hamna mellan stolarna när samordning och stöd brister vid övergångar till fortsatta studier eller arbete. Det har lett till en bristande kontinuitet i etableringsprocessen och till ökad ohälsa, minskad motivation, självtillit och egenmakt.

VÄGEN har därför tagit fasta på behovet av att det finns en sammanhållen väg med målet att fullfölja gymnasiet och komma vidare till studier eller arbete. Då räcker det inte att säkerställa att deltagarna klarar av allmän kurs. Till exempel lyckas deltagare med funktionsnedsättning i hög grad nå behörighet från allmän kurs, men därefter möter de större utmaningar att komma vidare till studier eller arbete än andra, särskilt bland männen². Det kan i hög grad förklaras av olika externa hinder. Men samtidigt som studier visar på att folkhögskolans relationella och tematiska arbetssätt, flexibilitet och ambition att sätta individen i centrum bidrar till att deltagare med komplexa utmaningar lyckas fullfölja folkhögskolestudierna, behöver skolorna utveckla sitt arbetssätt när det gäller att rusta dem för vidare etablering³. Ett mål med projektet var därför att utveckla folkhögskolans kapacitet att redan under utbildningen stärka individernas förutsättningar för etablering.

Behovet är fortsatt stort av de insatser och det utvecklingsarbete som bedrivits i VÄGEN-projektet, bland annat eftersom andelen deltagare med funktionsnedsättning på folkhögskolan fortsatt ökar⁴. En stor del av dessa har neuropsykiatriska eller andra psykiska funktionsnedsättningar – grupper som oftare än andra har svårigheter att fullfölja gymnasiet. Trots att trenden på arbetsmarknaden nu kan vända, är inte minst den strukturella arbetslösheten fortsatt hög⁵, och antalet personer i UVAS-gruppen är runt 130 000 personer⁶. När regeringens reform som innebär aktivitetskrav vid försörjningsstöd snart träder i kraft, kommer behovet av utbildningsinsatser som är beprövade och

1 MUCF (2020). *Ett långvarigt utanförskap*. MUCF (2023). *Fokus 23. Olika villkor för etablering*.

2 Folkbildningsrådet (2025). *Promemoria. Vägen vidare – vad händer med deltagarna efter folkhögskolan*.

Folkbildningsrådet (2026). *Folkbildningens betydelse för samhället 2025*. (kommande)

3 Hugo, Hedegaard och Bjursell, Encell rapport 1:2019. *Folkhögskolan som inkluderande miljö för deltagare med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar*

4 Folkbildningsrådet (2026). *Folkbildningens betydelse för samhället 2025*. (kommande)

5 SKR. Webbartikel publ. 2026-02-26. *Svensk ekonomi på väg ur lågkonjunkturen – SKR*

6 MUCF. Statistikdatabas 2026-03-09. <https://www.mucf.se/rapporter-och-statistik/statistik-om-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar>.

fungerar för personer med komplexa utmaningar att öka. Även kommande reformer om språkrav för medborgarskap eller inom olika yrken, samt starkare krav om egenförsörjning för nyanlända torde innebära en ökad efterfrågan på utbildning för vuxna med effektiva, sammanhållna spår – som parallellt erbjuder till exempel språkutveckling, behörighet och yrkesutbildning.

Myndigheten för delaktighet har tagit fram förslag till en nationell handlingsplan för hur arbetet för jämlika levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning kan skynkas på. En av tyngdpunkterna är åtgärder för att överbrygga glapp mellan studier och arbete⁷. VÄGEN bidrar med resultat som visar på att ett förstärkt och sammanhållet stöd för etablering inom folkhögskolan är ett sådant verktyg. FN-kommittén för CRPD (Funktionsrättskonventionen) rekommenderar samtidigt Sverige att stärka infrastrukturen för yrkesutbildningar. Här finns möjligheter att bygga på med nya projekt som tar fasta på en sammanhållen väg på folkhögskola som inkluderar anpassade yrkesinriktade kurser. För budgetåren 2027–2029 föreslår Folkbildningsrådet en satsning om 5 000 årsstudieplatser på folkhögskola för yrkesinriktade utbildningar och att medel fördelas genom regionala planeringsunderlag för kompetensförsörjning.⁸ ■

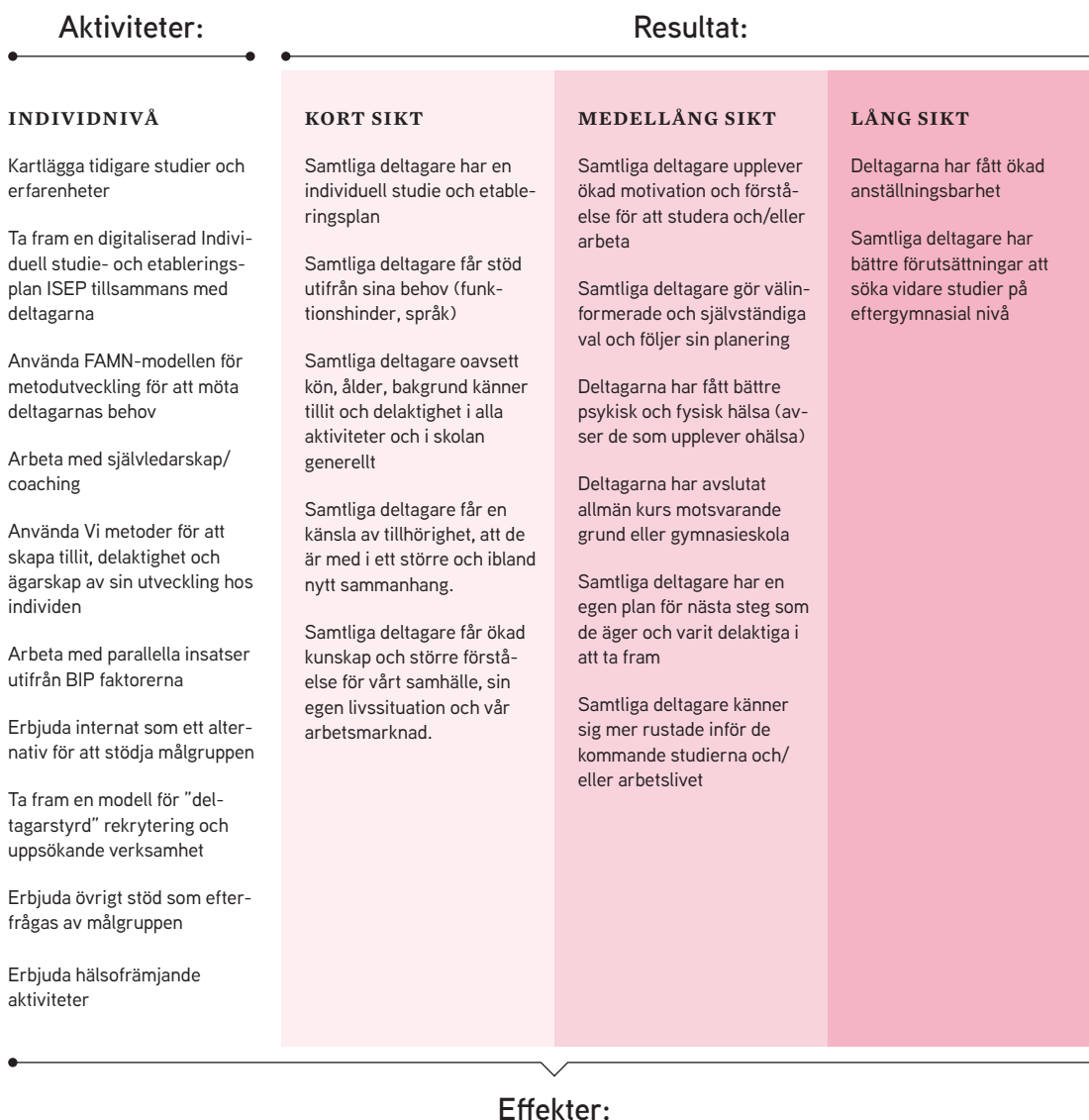
⁷ Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet. Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031*

⁸ Folkbildningsrådet (2026). *Budgetunderlag 2027–2029*

Projektresultat på individnivå

Utlysningen handlade om att öka möjligheten till ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla. Projektet har processat fram en förändringsteori som skapat en gemensam förståelse för vilka resultat och effekter som skulle uppnås. Projektets resultat har lett till att de som står utanför arbetsmarknaden har förbättrade förutsättningar och en ökad egenmakt att påverka sin livssituation.

Förändringsteorins målbeskrivningar

De som står utanför arbetsmarknaden har likvärdiga förutsättningar och egenmakt för att påverka sin livssituation.

Långsiktiga mål

- Att deltagarna har fått ökad anställningsbarhet
- Att samtliga deltagare har bättre förutsättningar att söka vidare till studier på eftergymnasial nivå

Målbeskrivningar

- Att alla deltagarna har fått en individuell studie- och etableringsplan, ISEP
- Att deltagarna upplever att de fått stöd utifrån sina behov samt känner tillit, delaktighet och tillhörighet
- Att tiden på folkhögskola har lett till en ökad kunskap om samhället, livssituationen, utbildningsmöjligheter och arbetsmarknaden
- Att deltagarnas kunskap om hur normer kan styra yrkesval har ökat
- Att deltagarna upplever att de fått en bättre hälsa, ökad motivation och att de är bättre rustade inför fortsatta studier eller arbete
- Att deltagarna gör välinformerade val och avslutar allmän kurs

Målgruppen

Projektet har arbetat med personer som står långt från arbetsmarknaden och särskilt:

- utrikes födda personer
- personer med funktionsnedsättning
- personer i en socioekonomiskt utsatt situation.

Deltagarna har studerat på allmän kurs på motsvarande grund- eller gymnasienivå. Det innebär att syftet med studierna är förutom personlig utveckling att deltagarna meriterar sig för att kunna studera vidare eller söka arbete, det vill säga ta steg mot etablering. En övergripande utmaning för målgruppen är att det ofta uppstår flera hinder samtidigt – exempelvis språkliga, sociala, hälsorelaterade och praktiska – och att det ofta är en kombination av dessa som gör att studierna avbryts eller att de har svårt att få till ett konkret nästa steg.

Resultat och indikatorer

Individuell studie- och etableringsplan, självledarskap och progression

Under projektet har alla medverkande skolor utvecklat ett systematiskt sätt att arbeta med deltagarnas studieplanering och med hur studiemålen relaterar till deltagarens långsiktiga målsättning när det gäller etablering i arbete eller vidare studier. Verktöget för detta är den individuella studie- och etableringsplanen, ISEP. Alla deltagare på allmän kurs i projektet har haft en verksam ISEP som de aktivt varit med och arbetat fram och följt – dels genom återkommande och strukturerade samtal, dels genom den digitaliserade dokumentationen.

ISEP-samtal har förts systematiskt och dokumenterats digitalt för att finnas tillgängligt för både deltagare och skolpersonal. Deltagarna har givits möjlighet till förberedelser inför samtalen, som oftast handlat om mål och progression. ISEP fungerar som ett stödsystem

där individens styrkor och utmaningar synliggörs. ISEP-relaterade moment är integrerade i skolverksamheten under hela året.

Genom ett systematiskt arbete med ISEP, hälsofrämjande insatser, coachande samtal, studiebesök och stödstrukturer som bygger relation, delaktighet och trygghet har deltagarna fått en stärkt förmåga att påverka sina egna liv. Detta har i sin tur förbättrat möjligheterna till etablering i fortsatta studier och på arbetsmarknaden. Deltagarna har genom arbetet med ISEP och genom de arbetssätt och metoder som arbetats fram i projektet utvecklat sin förmåga till självledarskap och därmed till egenmakt och ansvarstagande för den egna progressionen.

Deltagarna i projektet utövar självledarskap och formulerar sina mål i dialog med skolans pedagoger och annan relevant personal. Deltagarna reflekterar kring sin egen progression, exempelvis i samband med ISEP-samtal, vilket i sin tur genererar nya verktyg för att navigera i vardagen.

Deltagarcitat som understryker ovanstående resultat och indikatorer är:

”Genom vägledningen har jag fått en tydligare bild av vad jag vill göra efter skolan.”

”Det här är första gången jag känner att jag har en riktig plan för framtiden.”

Deltagarenkäten, som projektets utvärderare VETA Advisor skickat ut sex månader efter att deltagarna slutat i projektet och på skolan, stödjer ovanstående resultat, och indikerar god måluppfyllelse. 72 procent skattar 8–10 på en tiogradig skala att de under projekttiden blivit mer motiverade att studera vidare eller arbeta. Enkäten visar också att ungefär lika många, 70 procent, har en plan för vad de ska göra efter studierna.

Stöd genom studie- och yrkesvägledning

Som ett resultat av ett strukturerat arbete med deltagarnas studier och deras individuella mål för etablering, har den studie- och yrkesvägledande funktionen (SYV) blivit mer tillgänglig för enskilda deltagare. Detta har gett deltagarna en ökad medvetenhet om hur samhället och arbetsmarknaden fungerar och därmed underlättat att göra upplysta och välinformerade val.

Arbetssättet har inneburit att deltagarna söker upp studie- och yrkesvägledaren i större utsträckning. SYV-funktionen har blivit mer tillgänglig och projektskolornas engagemang i vägledningsfrågor har ökat. Det är numera vanligare att SYV betraktas som ”hela skolans ansvar”, och effekten för individen är att vägledningen integreras i studierna.

Kunskap för etablering

Deltagarna har fått en ökad kunskap och en djupare förståelse för vilka krav som följer av val av utbildning och yrke. Flera deltagare pekar på att det är genom projektet som de fått kunskap om hur vägarna till arbete genom utbildning på högskola och yrkeshögskola ser ut. Kunskapen om arbetsmarknadens struktur och krav har ökat hos deltagarna.

Deltagarna reflekterar kring sin egen progression och fullföljer sina studier i förhållande till den individuella studie- och etableringsplanen. Deltagarna ger uttryck för en

ökad valkompetens kopplat till metoder som tydligare knyter ihop studierna med framtidsplaneringen och det långsiktiga målet att få ett arbete.

Deltagarcitat som understryker ovanstående resultat och indikatorer är:

”Studiebesöken har varit jätteviktiga... det har gett mig inspiration.”

”Jag skulle vilja ha mer information och hjälp med hur jag kan ta mig vidare till högre studier.”

Resultaten från VETA Advisors deltagarenkät visar att projektet möter deltagarnas behov av att utveckla förmågor och färdigheter gynnsamma för etablering. 72 procent skattar att de blivit mer motiverade att studera eller att arbeta. Nästan åtta av tio har angett att de studerat vidare eller arbetar.

Normmedvetenhet och horisontella principer

Deltagarna har visat prov på större medvetenhet om hur normer styr val av utbildning och påverkar vägen mot etablering. De uttrycker att de har fått en bredare referensram och normmedvetenheten har lett till att de oftare än tidigare reviderat sina målsättningar och därmed gjort mera självständiga val.

Detta resultat indikeras av genomförda lektionspass som baserats på metoder om normkritik samt av en normmedveten studie- och yrkesvägledning.

Stöd genom hälsa och motivation

Deltagarna har utvecklat en medvetenhet om hur såväl den fysiska som psykiska hälsan påverkar studieförmågan och därmed förutsättningarna för etablering.

Genom att bland annat arbeta med BIP-faktorerna, som beskrivs i verksamhetsavsnittet, så har deltagarna fått en större medvetenhet om hälsans betydelse och fler verktyg för att påverka sin hälsa i positiv riktning. Det har i sin tur resulterat i en ökad motivation och närvaro.

Deltagarcitat som understryker ovanstående resultat och indikatorer är:

”Jag känner mig sedd här på ett sätt jag aldrig gjort tidigare. Det betyder allt för min självkänsla.”

”Jag har lärt mig att tro på mig själv... jag kan nå mina mål nu.”

Enligt enkätresultaten från VETA Advisor upplever deltagarna förbättringar i måendet. 56 procent skattar 8–10 på att deras psykiska mående blivit bättre. 46 procent anger att deras fysiska hälsa förbättrats.

Stöd genom vardagsliv och internat

Flera deltagare som bor på skolornas internat har utvecklat sin förmåga att få ihop ett fungerande vardagsliv och boende med studierna på folkhögskolan. Detta har stärkt deltagarnas självständighet och deras förutsättningar att etablera sig.

På internaten har flera metoder utvecklats för att understödja deltagarnas etablering i studier. Fler deltagare agerar självständigt och visar prov på förmåga till ansvarstagande, både avseende sin egen boendesituation och som boende tillsammans med andra på skolan. Detta indikerar en utveckling av en värdefull social mognad.

Deltagarcitat som understryker ovanstående resultat och indikatorer är:

”Internatet har gett mig en trygg plats där jag kan vara mig själv och fokusera på min utveckling.”

”Här får jag möjlighet att växa som person och jobba på mina egna mål.”

Tillit och delaktighet

Flera deltagare har gått från att vara, som de beskriver det, passiva, osäkra och avvaktande till att bli aktiva och delaktiga, såväl i klassrummet som i skolan generellt och i sin egen planering. Andelen deltagare som engagerat sig i skolgemensamma aktiviteter har ökat.

Resultaten bekräftas genom ökad och hög närvaro, ett tydligt visat engagemang i såväl studierna som i skolsamhället i stort och genom positiv feedback i samband med enkäter och i enskilda samtal.

Deltagarcitat som understryker ovanstående resultat och indikatorer är:

”Jag känner mig mer trygg nu än när jag började.”

Resultaten från VETA Advisors deltagarenkät visar att nästan 70 procent uppger att de känner sig tryggare med andra människor under och efter studierna. 65 procent uppger på en tiogradigskala att de uppskattar sin utvecklade förmåga att prata med och inför andra till 8–10.

VETA Advisors samlade bedömning

”Måluppfyllelsen på individnivå bedöms som hög. Projektets mest robusta resultat finns i den del av förändringsteorin som handlar om att skapa förutsättningar för etablering: att deltagare fullföljer, får en stabilare vardag, blir mer delaktiga i planering och uppföljning, känner större trygghet och i högre grad ser sig själva som aktörer i sitt eget lärande. Fullföljandegraden är hög, och en betydande andel går vidare till arbete eller fortsatta studier, inklusive universitet och högskola. Mot bakgrund av målgruppens ofta sköra ingångslägen är detta ett anmärkningsvärt resultat. Det som framträder tydligast är att deltagare inte bara fått stöd att ”klara skolan”, utan att de i många fall utvecklat studieförmåga, tillit, framtidstro och en mer konkret riktning mot nästa steg. Det är därför den mest robusta måluppfyllelsen ligger i själva förutsättningskedjan för etablering: trygghet, delaktighet, hälsa, vardagsfungerande och orientering mot framtiden.” (VETA Advisor, Niga Hamasor 2026)

Hur projektet har arbetat för att nå resultaten

Projektet har under de tre åren haft totalt 970 deltagare där i stort sett alla har studerat på allmän kurs på motsvarande grund- eller gymnasienivå. För att nå projektmålen och möta identifierade behov hos såväl målgruppen som den enskilde individen, har skolorna arbetat med att utveckla en modell för individuella studie- och etableringsplaner (ISEP) som stöd för deltagarnas skolgång och fortsatta etablering. ISEP tydliggör bland annat målet med studierna, stärker självledarskapet och synliggör hur det bidrar till deltagarens progression. Skolorna i projektet har tagit sig an frågan om hälsans betydelse och hur man kan arbeta med stöd och hälsofrämjande åtgärder. Utifrån ett helhetsperspektiv på deltagarnas livssituation, har skolorna arbetat med att främja deltagarnas etableringsprocess. Deltagarna har inkluderats i arbetet och de horisontella principerna (se avsnitt Normmedvetenhet och horisontella principer) har varit vägledande för att bidra till en ökad normmedvetenhet, med syftet att deltagarna ska kunna göra självständiga val om sin etablering och framtid. Projektskolorna har på olika sätt sökt följa upp effekten av de metoder och utvecklade arbetssätt som använts. Det har skett genom samtal och enkäter och även kunnat avläsas i en mera formativ process, där pedagoger och annan skolpersonal har kunnat se en utveckling mot ett ökat självledarskap på både individ- och gruppnivå.

Individuell studie- och etableringsplan, självledarskap och progression

Under projektet har fokus legat på att stärka individens förmåga att ta ett större eget ansvar för sin studietid genom den systematik och den överblick ISEP-modellen erbjuder. Genom strukturerade ISEP-samtal och dokumentation har deltagarna fått ökad insyn och större inflytande över sin studiegång.

ISEP är avsett att fungera som ett verktyg för samtal, reflektion och utveckling för såväl deltagare som pedagoger, där man gemensamt kan planera utbildningen efter varje deltagares behov och mål. Genom regelbundna ISEP-samtal under studietiden involveras deltagaren i att formulera sina mål och skapa en plan för att nå dem. ISEP gör det möjligt för varje enskild deltagare att själv kunna följa sin progression och göra eventuella förändringar i planen, vilket ökar deltagarens engagemang och ansvar för sin egen utveckling. Folkhögskolorna ska stödja varje individs utbildningsbehov, och ISEP hjälper folkhögskolan att säkerställa detta. Planen ger en struktur för att följa upp deltagarnas progression och ge rätt stöd utifrån behov, vilket bidrar till en smidigare övergång till högre studier eller arbetsmarknaden. Den bidrar också till en samsyn hos personalen kring individernas förutsättningar, progression och mål.

ISEP-modellen har utvecklats successivt under hela projektperioden och justeringar och tillägg har gjorts löpande. Samarbetet mellan skolorna i regionala noder spelade en avgörande roll i denna utveckling, då skolorna kontinuerligt utbytt erfarenheter och hjälpt varandra framåt.

Stöd genom studie- och yrkesvägledning (SYV)

Folkhögskolorna i projektet har utvecklat rekryteringsvägar genom samverkan med kommuner, deras handläggare för det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) och socialtjänst, genom studie- och yrkesvägledare, att erbjuda studiebesök och med hjälp av deltagar-

ambassadörer. Detta har breddat målgruppen för rekrytering. De har också lagt ned möda på att nå ut till näringslivet och utveckla ett kontaktnät som gynnar etablering till arbete. Deltagarna har i hög grad involverats i rekryteringsarbetet genom att medverka vid mässor och studiebesök och möta potentiella nya deltagare.

SYV-arbetet har präglats av helhetsperspektiv och av synen på ”vägledning som hela skolans ansvar”. Man har arbetat systematiskt med kartläggning, individuella samtal och uppföljning under projektets gång. Syftet har varit att stärka deltagarnas egenmakt genom att göra egna självständiga val och att följa sin planering, vilket är en del av projektets förändringsteori. Genom samverkan sinsemellan och med externa aktörer har skolorna skapat både breddade och nya kontakter för deltagarna. Genom att flera skolor har utvecklat en gemensam digital SYV-bank har vägledningen gjorts mer tillgänglig för både deltagare och personal. Sammantaget har arbetsätten skapat goda förutsättningar för deltagarna att stärka sin handlingsförmåga och göra stegförflyttningar mot vidare studier och etablering på arbetsmarknaden.

Kunskap för etablering

Projektet har tillämpat en syn på att etablering sker i tre steg; in i studier, under studier och efter studier. Genom arbetet med ISEP och med hjälp av årshjul har en gemensam introduktionsperiod för deltagarna vid studiestart skapat tydlighet kring förväntningar och byggt en känsla av tillhörighet. Skolorna har använt sig av olika typer av coachande samtal kopplade till BIP-metodiken, som hjälper deltagarna att se deras stegförflyttningar. Skolorna har byggt upp regelbundna strukturer för samtal om framtida mål, valkompetens och om vägen vidare, både individuellt och i grupp. ISEP har varit projektets ryggrad som strukturerat förutsättningarna för deltagarnas individuella progression.

Skolorna har arbetat med arbetsmarknadsorienterande lektioner och temadagar med information om utbildningar, arbetsmarknadens parter och arbetslivets villkor. Deltagarna har gjort studiebesök på högskolor, arbetsplatser och mässor. Deltagare, ofta med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), har fått riktade praktikinsatser för att underlätta steget till arbete. Det har också funnits ett tydligt fokus på gruppstärkande aktiviteter för att öka deltagarnas sociala kompetens och trygghet.

På några skolor har metoden med studiebesök som en del av en etableringsprocess där deltagarna får reflektera över sina studiemål i relation till framtida etablering i arbete, utvecklats till rena kurskoncept som bidragit till deltagarnas nätverk och kontakter på arbetsmarknaden. Sammantaget har detta skapat en röd tråd mellan kursinnehållet och deltagarnas framtidsplaner.

Andra metoder för att främja etablering mot arbete har varit arbetsmarknadskunskap på schemat, i form av deltagarstyrda studiebesök eller att bjuda in gästföreläsare som berättar om sitt yrke. Som förberedelse för vidare studier har deltagarna fått tillfälle att göra studiebesök på universitet, och skolorna har genomfört högskoleliknande moment och informerat om olika studievägar.

Skolorna har upplevt att projektets tydliga arbetsmarknadsfokus har varit ett av de mer utmanande områdena, då flera av dem har en större vana av att arbeta studieförberedande. Men projektet och framför allt ISEP har resulterat i ett mer aktivt etableringsfokus.

Normmedvetenhet och horisontella principer

De horisontella principerna är *jämställdhet*, att kvinnor och män har samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter, *tillgänglighet*, att projektet är utformat så att personer med funktionsnedsättning kan delta på lika villkor, och *icke-diskriminering*, att aktivt motverka diskriminering utifrån de sju diskrimineringsgrunderna. Dessa principer har varit vägledande genom hela arbetet. Skolornas samverkan i regionala noder har även möjliggjort erfarenhetsutbyte mellan deltagare. Generellt har arbets sättet för att skapa delaktighet utgått ifrån varje deltagares individuella behov, så att alla kan känna tillit, delaktighet och tillhörighet. De horisontella principerna i projektet har integrerats i alla genomförda aktiviteter för att skapa en inkluderande miljö. Det innefattar allt från ekonomisk tillgänglighet (kostnadsfria resor, aktiviteter och utlåning av utrustning), jämställdhetsarbete, HBT-QI-diplomerad personal och föreläsningar för deltagare om mänskliga rättigheter, normer och rätten att vara sig själv, till deltagarinflytande i till exempel kursråd och skolråd samt individuella anpassningar utifrån exempelvis stödbehov vid NPF eller språkbehov. Sammantaget har arbetet utifrån principerna skapat goda förutsättningar för olika deltagare att stärka sin egen handlingsförmåga och göra stegförflyttningar mot vidare studier och etablering på arbetsmarknaden.

Stöd genom hälsa och motivation

För att möta deltagarnas behov i hela sin livssituation, har skolorna utvecklat arbetet med stödfunktioner. Exempel på detta är skolhälsoteam som erbjuder samtalsstöd, studie- och yrkesvägledning och hjälp med studieekonomi. Deltagarnas kontakter med skolornas studie- och yrkesvägledare har strukturerats, vilket har tydliggjort studie- och yrkesvägledningens betydelse för deltagarnas studieplanering och etablering.

Vidare har internatboendet utvecklats både avseende särskilda stödfunktioner för att skapa trygghet och trivsel, men också genom en ökad medvetenhet hos all personal om betydelsen av folkhögskolan som en hel bildningsmiljö. Det finns också många exempel på tematiska satsningar kring hälsa och arbete, där deltagarna fått verktyg för kartläggning och ökad kunskap om arbetsmarknaden. Det tydligaste exemplet på detta är arbetet med BIP-faktorerna.

Alla skolor i VÄGEN har arbetat med hälsofrämjande aktiviteter. Exempel på det är metoden *Det syns inte*, som handlar om psykisk hälsa. Där metoden har testats har deltagarna uttryckt att den gör stor nytta. Skolorna har också haft ett ökat fokus på hälso- och friluftsdagar. Allt från naturpedagogik, vandring, eldning, utomhusmatlagning och kallbad till alkoholfria festkvällar. Folkhögskolor som använt sig av kulturaktiviteter anser att det har bidragit till att stärka deltagarnas hälsa och välbefinnande. Under projekttiden har den typen av aktiviteter lyfts fram och blivit viktiga metoder för att öka deltagarnas egenmakt och självledarskap. Temadagar om bland annat våld i nära relationer, hälsosamma rutiner och stresshantering har bidragit till att deltagare fått ökad motståndskraft mot det riktigt svåra i livet, ytterligare något som bidrar till bättre hälsa och egenmakt. Effekterna av dessa metoder har varit tydliga i form av ökad närvaro, bättre mående och större delaktighet.

En del metodutveckling har avsett direkt stöd till deltagare, medan andra metoder har handlat om anpassningar av den pedagogiska verksamheten. De kan handla om att göra

det lättare för deltagare med diagnoser eller annat modersmål än svenska att ta till sig innehållet. Utvärdering har varit avgörande för att veta om metoderna träffat rätt eller behövt justeras.

Stöd genom vardagsliv och internat

För att på ett bättre sätt kunna möta deltagarnas olika behov och samtidigt minska tidsåtgången för individuella samtal har några skolor prövat att arbeta med mikroinsatser. Nya rutiner för vardagssamtal mellan personal och deltagare har främjat välmåendet, stärkt egenmakten och ökat studiemotivationen. Uppföljningar visar att de nya samtalsformerna har minskat behovet av enskilda samtal. Genom de vardagliga samtalen tränar deltagarna sina förmågor att uttrycka sig och ta tag i sina frågor direkt så att problem inte hinner växa sig stora. Utifrån samtalen har deltagarnas självledarskap främjats.

Deltagarnas ekonomi kan utgöra ett hinder och ibland uppstår hyresskulder hos deltagare på skolornas internat. Nya rutiner med dialog och drop-in hos internatansvarig har prövats som metod. Det har lett till att deltagarna betalar sina fakturor i tid och att de har fått en bättre förståelse för sin privatekonomi.

Folkhögskolorna tar emot många deltagare med tidigare negativa skolerfarenheter och stor frånvaro. Metoder för hur socialt och pedagogiskt stöd kan delas upp har prövats i projektet. Att skapa en tydlig rollfördelning och god samverkan mellan pedagoger och internatets stödpersonal har visat sig vara framgångsrikt. Pedagogerna upplever att stödet på internatet är avgörande för att stärka deltagarnas närvaro, hälsa, skolgång och fritid. Samarbetet mellan de båda personalgrupperna är betydelsefullt för att kunna möta deltagarna på rätt sätt. Arbets sättet gör att skolorna kan bredda sin rekrytering av deltagare. ■

Projektresultat på verksamhetsnivå

Utlysningen handlade om att öka möjligheten till ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla. Projektet har processat fram en förändringsteori som skapat en gemensam förståelse för vilka resultat och effekter som skulle uppnås. Projektets resultat har lett till att de som står utanför arbetsmarknaden har förbättrade förutsättningar och en ökad egenmakt att påverka sin livssituation.

Förändringsteorins målbeskrivningar

Aktiviteter:	Resultat:		
<p>VERKSAMHETSNIVÅ</p> <p>Kompetenshöjande insatser för personal om FAMNs modell för metodutveckling och hur den kan anpassas till projektets målgrupper</p> <p>Kompetensutveckling inom självledarskap/coaching, metoder från Vi projektet kopplat till BIP indikatorerna</p> <p>Ta fram arbetssätt för det kollegiala lärandet mellan noder och inom Folkhögskolorna</p> <p>Ta fram metoder för uppsökande verksamhet och att arbeta med internatet som ett stöd för målgrupperna</p> <p>Löpande följa och utvärdera processer i projektet för att säkerställa att arbetet leder till verksamhetsutveckling utifrån principerna om jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering</p> <p>Utveckla lärprocesser inom projektet för att säkerställa erfarenhetsutbyte och att agil styrning av projektet</p> <p>Lägga en plan för implementering/verksamhetsutveckling</p> <p>Genomföra styrgruppsmöten</p>	<p>KORT SIKT</p> <p>Rutiner, metoder, verktyg och organisering har arbetats fram utifrån FAMN-modellen för att anpassa pedagogiken utifrån deltagarnas olika behov, (holistiskt och individuella behov)</p> <p>Metoder och arbetssätt för att stödja deltagarna i deras etablering mot arbete och studier utvecklas</p> <p>Deltagande fhsk har kunskap och förutsättningar att arbeta med kollegialt lärande</p> <p>Metoder för uppsökande verksamhet och internatets roll utvecklas</p> <p>Rektorer/huvudmän för deltagande fhsk skapar förutsättningar och utrymme för användning av metoderna</p> <p>Projektets styrgrupp ger riktning och stöd för att projektets resultat kan bli hållbara</p> <p>Medarbetare på skolorna deltar i kompetenshöjande insatser för att få ökad kunskap om coaching, BIP och bemötande</p>	<p>MEDELLÅNG SIKT</p> <p>Metoder som tar ett helhetsgrepp (familj, fritid, skola) har utvecklats</p> <p>Ökat kollegialt lärande inom och mellan medverkande Folkhögskolor</p> <p>Medverkande Folkhögskolor. Systematisk pedagogisk utveckling utifrån FAMN-modellen</p> <p>Medverkande Folkhögskolor har utvecklat olika rekryteringsstrategier för att nå individer som ingår i målgruppen</p> <p>Internatets roll och funktion har stärkts och tydliggjorts</p> <p>Medarbetarna tillämpar coaching utifrån BIP-indikatorerna och Vi-projektets delaktighetsmodell</p> <p>Hållbara strukturer, framgångsrika arbetssätt för erfarenhetsutbyte och samverkan mellan Folkhögskolan och samverkande parter utvecklas.</p>	<p>LÅNG SIKT</p> <p>Medverkande Folkhögskolor använder en modell som stärker deltagarnas etablering till vidare studier eller på arbetsmarknaden.</p> <p>Medverkande skolor får en bättre och mer inkluderande bildningsmiljö och mötesplats</p>

Effekter:

De som står utanför arbetsmarknaden har likvärdiga förutsättningar och egenmakt för att påverka sin livssituation.

Långsiktiga mål

- Att medverkande folkhögskolor använder en modell som stärker deltagarnas etablering till vidare studier eller arbetsmarknaden
- Att medverkande skolor får en bättre och mer inkluderande bildningsmiljö och mötesplats

Målbeskrivningar

- Att organisering och rutiner har arbetats fram för att utveckla metoder enligt FAMN-modellen
- Att kompetenshöjande insatser har genomförts
- Att metoder har arbetats fram systematiskt
- Att internatets roll har tydliggjorts och utvecklats
- Att metoder för att stödja deltagarna i deras etablering har utvecklats, till exempel med hjälp av BIP, metoden Jag-Vi-Världen och reflektionsmetoder
- Att styrgruppen har arbetat strategiskt för att ta hand om projektets resultat
- Att kollegialt lärande mellan medverkande folkhögskolor har skett.

Resultat och indikatorer

Kompetensutvecklande insatser

Projektet har genomfört en rad kompetensutvecklande insatser. De har resulterat i ökad kunskap om målgruppen, systematisk metodutveckling med hjälp av kvalitetshjulets fyra frågor, bildningsorienterande reflektioner, coachande förhållningssätt, BIP-faktorer, projektledning och styrgruppsarbete. Detta tillsammans med nodgemensamma utbildningar har stärkt kompetensen och förmågan på skolorna att möta deltagarnas behov. Fortbildningen har även fungerat som arena för samverkan inom och mellan de regionala noderna. Detta bekräftas av VETA: *Kompetensutvecklingens betydelse har inte bara legat i att de lett till vissa metoder, utan också i att de stärkt förståelsen för deltagarnas situation, ökat samsynen mellan olika funktioner och gett bättre förutsättningar att anpassa arbetet till lokal praktik.*

Metodutveckling med etablering som raster

Projektet har utvecklat metoder och arbetssätt som stärker deltagarnas etablering mot vidare studier eller arbete. Den systematiska dokumentationen har synliggjort skolornas arbetssätt, gett möjlighet till reflektion och fungerat som ett bra underlag för kollegialt lärande och fortsatt utvecklingsarbete. En metod kan här beskriva en relativt liten insats, men kan också vara en stor insats eller ett arbetssätt som sträcker sig över en hel termin eller mer. Med den insikten har projektledningen summerat hur många metoder som tagits fram under projekttiden, vilket är cirka 450 stycken. Ungefär hälften har prövats en andra gång med en ny deltagargrupp men inom samma verksamhet och ungefär 10 procent har dessutom beprövats, det vill säga även genomförts och utvärderats på en annan skola. Förtydliganden av hur begreppen erfarenhet, prövad och beprövad används i projektet beskrivs längre fram i stycket *Utvecklingsarbete och verktyg – kvalitetshjul och kollegial förbättring.*

Valda metoder har samlats i en kunskapsbank på Sveriges folkhögskolors webbplats, sorterade under projektets utvecklingsområden:

- pedagogik, bildning och stöd
- vardagsliv och internat
- hälsa och välbefinnande
- studie- och yrkesvägledning
- individuell studie- och etableringsplan
- samverkan.

Samsynen har ökat på skolorna kring deltagarstöd, etableringsfrämjande undervisning och hälsofrämjande arbete. Skolorna har stärkt sina rutiner, arbetsformer och pedagogiska metoder samt systematiserat det kollegiala lärandet. Sammantaget har det resulterat i diskussioner i personalgrupperna om vad de vill göra gemensamt, vilket i sin tur skapat starkare sammanhållning och minskat personberoendet.

Konkreta exempel på metoder som utvecklats och implementerats i ordinarie verksamhet är årshjul med den individuella studie- och etableringsplanen (ISEP), reflektionsmetoder samt metoder kring stöd, vägledning, internat och hälsa. Skolorna har skapat en gemensam struktur för ISEP, vilket har fungerat som stöd vid planering, uppföljning och dokumentation. Ägarskapet av ISEP har förändrats från att tidigare varit ett ansvar för pedagogerna till att bli ett delat ansvar mellan personalen och deltagaren.

Det kollegiala lärandet har enligt skolorna blivit ett etablerat arbetssätt snarare än att bestå av punktinsatser. Personal inom projektet men också andra som berörts i någon utsträckning har uttryckt att det kollegiala lärandet har varit det mest givande med projektet. Samverkan inom noderna har skapat tvärfunktionella nätverk, till exempel mellan SYV-funktioner eller mellan pedagoger.

VÄGEN-modellen

Genom projektets utvecklingsarbete och med hjälp av VETA Advisors analys har projektet tillsammans kunnat utforma en modell som kan användas för hållbart och kvalitets-säkrat utvecklingsarbete i folkhögskolekontext. Modellen har vuxit fram under projektets gång och med hjälp av den blir praktiken synlig, möjlig att diskutera och utvecklingsbar. VÄGEN-modellen är ett ramverk med byggstenar som gör utveckling möjlig, bärbar och spridningsbar.

Organisering i tre nivåer

VÄGEN-modellen bygger på en robust organisering i tre nivåer: nationell, regional (nod) och lokal (skola). Det skapar en struktur där förändringsarbetet utgår från lokala behov samtidigt som arbetet hålls ihop av gemensamma ramar.

På nationell nivå finns en styrgrupp med nodrektorerna och ledningsrepresentanter från folkhögskolornas branschorganisationer RIO och OFI och motsvarande från Folkbildningsrådet. En kommunikationsfunktion med en redaktionell roll som gör kunskapen användbar och möjlig att sprida.

På modellens regionala nivå utgör noderna motorn för att skapa en gemensam riktning nära skolornas praktik. Nodernas skolor samlas i respektive region i återkommande forum för erfarenhetsutbyte, fortbildningsdagar, studiebesök och tvärprofessionella möten.

På lokal nivå omsätts utveckling och kunskaper i vardagen. Delprojektledare och skolteam använder ordinarie forum för att göra utvecklingsarbetet praktiskt.

Kultur och ledarskap

Modellen bygger på en samverkanskultur där kollegialt lärande och utbyte av metoder ses som en del av det professionella ansvaret. Förändringsarbetet drivs decentraliserat i verksamheterna, men inom gemensamma ramar och med regelbunden återkoppling såväl uppåt som åt sidan i strukturen.

Utvecklingsområden – med etablering som raster

VÄGEN-modellen strukturerar förändringsarbetet i utvecklingsområden där etablering löper som ett genomgående raster. Varje insats prövas mot frågan: *Hur bidrar detta till vägen vidare för deltagaren?*

Utvecklingsområdena är: pedagogik/bildning och stöd, internat och vardagsliv, hälsa och välbefinnande, studie- och yrkesförberedelser samt samverkan. Det underlättar paketering, sökbarhet, kommunikation och erfarenhetsutbyte mellan yrkesgrupper, samtidigt som den synliggör folkhögskolan som utbildningsform.

I modellens centrum finns den individuella studie- och etableringsplanen som ett nav. ISEP skapar ett gemensamt språk för mål, samtal och uppföljning. Modellen ger dessutom en tydlig roll åt studie- och yrkesvägledningen.

Utvecklingsarbete och verktyg – kvalitetshjul och kollegial förbättring

Utvecklingsarbetet har kvalitetssäkrats med hjälp av ett kvalitetshjul med följande fyra frågeställningar:

- Var är vi?
- Vart ska vi?
- Hur gör vi?
- Hur blev det?

Detta sätt att dokumentera speglar och synliggör de förändringar som sker i arbetet med att utveckla metoder och modeller. Kvalitetshjulet har gett projektet möjlighet att systematiskt pröva våra metoder och modeller som en första *erfarenhet* och som en *prövad* respektive *beprövad* erfarenhet. Begreppen har använts på följande sätt:

- *Erfarenhet*: En metod skapas och genomförs på en skola
- *Prövad erfarenhet*: En metod prövas av flera personer i samma verksamhet/skola
- *Beprövad erfarenhet*: En metod prövas av flera verksamheter/skolor

Detta skapar ett systematiskt utvecklingsarbete. Effekten av kvalitetshjulet är att utvecklingsarbetet blir begripligt, jämförbart och möjligt att följa över tid, och att enkla indikatorer får en naturlig plats i arbetet.

Samtidigt är det kollegiala lärandet modellens motor. Fortbildningsdagar, träffar och tvärprofessionella forum bidrar till att korta vägen från idé till handling. Det gör att lärandet kan ske både inom och mellan skolor.

Kunskapsbanken och webinarier – projektets minne och megafon

Kunskapsbanken på Sveriges folkhögskolors webbplats fungerar som ett gemensamt bibliotek där VÄGEN-projektets resultat, i form av metoder, forskningsförankring, reportage och modeller, görs tillgängligt för övriga folkhögskolor. Syftet är dubbelriktat: att säkra projektets minne, att göra kunskap möjlig att använda av andra och att beskriva folkhögskolans verksamhet för utomstående aktörer.

Webbinarier med koppling till valda delar i Kunskapsbanken fungerar som en spridningsarena. Därmed kan innehållet omsättas, frågor fångas upp och erfarenheter återförs till noderna. Det skapar en kedja där kunskap och lärande cirkulerar snarare än arkiveras, vilket är centralt för ett hållbart, kvalitetssäkrat utvecklingsarbete.

Implementering och kontinuitet

Implementering behöver byggas in i genomförandefasen. I praktiken har det konkretiserats genom nodernas implementeringsplaner: vad som ska skalas upp, vilka som ska testas i liten skala och vad som bör avvecklas. På så sätt blir implementering ett aktivt val snarare än en restprodukt av projektslut. Kärnan är att drift och utveckling kombineras: utveckling ligger i schemat, följs i ordinarie forum och återkopplas i skolans vardagsledning.

Förankring och samverkan

En viktig byggsten i modellen är intern förankring, det vill säga att säkra upp rektors mandat och den gemensamma riktningen, samt att förankra samverkan externt för att stärka relevans, legitimitet och kontaktytor som underlättar etablering.

Modellen innehåller referensgrupper och samverkansytter som gör att folkhögskolan synliggörs i kompetensförsörjningsfrågor. Genom att de rektorer som tidigare medverkat i ESF-projektet FAMN sedan blev ansvariga för respektive regional nod, fanns en tidig förankring, vilket gjorde att problemformuleringen vid ansökan blev verksamhetsnära. Därmed kunde VÄGEN redan från början fokusera på metodutveckling och kvalitet. Förankringen innebar också en stark relevans av insatserna, vilket sannolikt ökar chansen för att resultaten lever vidare efter projektets slut.

Resiliens och vidareutveckling

Den sista byggstenen i VÄGEN-modellen beskriver vilken kapacitet som byggts upp för att möta förändringar i omvärlden. Det kan handla om nya villkor och regler, teknikutveckling eller förändrade deltagarbehov. Noderna har byggt upp ett arbetssätt som innebär att verksamheterna kan fortsätta att utvecklas, att pröva nytt, justera och hålla fast vid det som fungerar. Det gör att VÄGEN-modellen är relevant som ramverk för ett hållbart kvalitetssäkrat utvecklingsarbete på folkhögskola.

VETA Advisors samlade bedömning

”Måluppfyllelsen på verksamhetsnivå bedöms också som hög, även om robustheten varierar mellan skolor och noder. Projektet har i stor utsträckning lyckats utveckla mer sammanhållna arbetsätt för etablering, där undervisning, stöd, vägledning, hälsa och samverkan hålls ihop till en tydligare röd tråd för deltagaren. Ett viktigt resultat är att etableringsperspektivet i flera miljöer blivit ett samlande raster för verksamhetsutveckling, snarare än ett separat projektspår. Frågor om progression, nästa steg, vägledning och samordnat stöd har därmed fått en tydligare plats i skolornas ordinarie logik. Särskilt robusta är resultaten där arbetsätten fått organisatorisk hemvist i gemensamma rutiner, forum, årshjul och ansvarsfördelning, vilket minskat personberoende och ökat möjligheten att bära dem vidare efter projektslut.

Utöver de planerade resultaten i form av metoder och arbetsätt har projektet också genererat ett mer övergripande resultat: en sammanhållen modell för hållbart och kvalitetssäkrat utvecklingsarbete i folkhögskolekontext. Denna modell är inte en färdig manual, utan ett ramverk som vuxit fram ur projektets praktik och som visar hur utvecklingsarbete kan organiseras, dokumenteras, prövas, följas upp, justeras och spridas utan att likrikta pedagogiken. Dess kärna är att systematik och folkbildning kan förenas: struktur, uppföljning, gemensamma processer och kollegialt lärande kan stärka det deltagarnära och relationella arbetet när de utformas med verksamhetens logik i centrum. Modellen synliggör därmed inte bara specifika metoder, utan också en ökad utvecklingskapacitet i skolorna. Ett särskilt viktigt inslag är att ISEP i flera miljöer utvecklats från ett dokument eller projektverktyg till ett nav i skolans arbetsätt: en process som håller ihop planering, uppföljning, delaktighet och orientering mot nästa steg.” (VETA Advisor, Niga Hamasor 2026)

Hur projektet har arbetat för att nå resultaten

På verksamhetsnivå, här förstått som noden (regional) och folkhögskolorna (lokal), så har det varit möjligt att foga samman deltagarnas behov av sammanhållna insatser och av struktur med projektets målsättning om utveckling av metoder och modeller. Här beskrivs hur medverkande folkhögskolor har utvecklat sin verksamhet inom områdena pedagogik, stöd och vägledning, hälsa och internat och med fokus på deltagarens etablering. Sammantaget har kompetenshöjande insatser, en kvalitetssäkrad utvecklingsmodell och kollegialt lärande på ett strukturerat sätt bidragit till motivation för nya arbetsätt. Ur ett deltagarperspektiv samlas effekterna i en individuell studie- och etableringsplan (ISEP). För att utvecklingsarbetet ska kunna resultera i en hållbar, fungerande praktik har det riktats både inåt mot verksamheterna och utåt mot externa samarbetsaktörer.

Styrgruppernas strategiska arbete

Nodorganiseringen med nodstyrgrupp, nodledare, delprojektledare och lokala arbetsgrupper har varit en framgångsfaktor då det har skapats en tydlig styrkedja och goda förutsättningar för förankring av projektarbetet exempelvis kollegialt lärande.

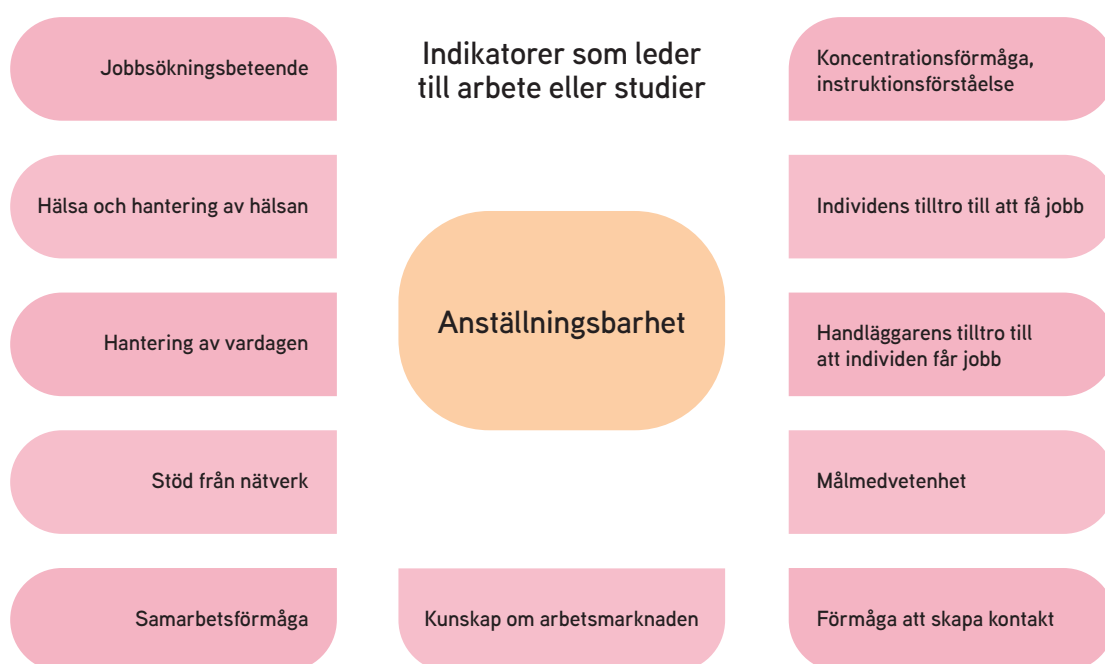
Rektorerna har stöttat utvecklingsarbetet genom att frigöra tid för medverkande personal, tydliggöra mötesstrukturer och utveckla interna processer, vilket också bidragit till att många metoder har integrerats i skolornas ordinarie verksamhet.

Den nationella styrgruppen har beslutat att projektet ska samla de väsentligaste metoderna och kunskaperna i en kunskapsbank. Detta har verkställts av en nationell kommunikationsnod.

Kompetensutvecklande insatser

Projektet har genomfört kompetenshöjande insatser på alla tre nivåer (nationell, nod- och lokal nivå).

Nationellt har vi haft lärpas om BIP, som är en dansk progressionsmätningssstudie som har tagit reda på vad som faktiskt gör att personer i en komplex livssituation börjar arbeta eller studera. Man har kommit fram till följande indikatorer:

De viktigaste slutsatserna i studien är dels att det är framgångsrikt att jobba med parallella insatser och dels att handledaren (i vårt fall pedagoger eller annan stödjande funktion på skolan) verkligen tror på deltagarens möjligheter. Folkhögskolorna har tagit hjälp av studiens erfarenheter och gjort dem till sina. Detta i kombination med NAV-academys coachningsutbildning har skapat en gemensam utgångspunkt för att vidareutveckla verksamheten med fokus på etablering. Coachningsutbildningen bestod av fem halvdagar med grupparbeten däremellan under cirka ett halvår. Syftet var att öka medvetenheten om coachande förhållningssätt samt att få konkreta verktyg och möjlighet att testa och lära.

En annan nationell fortbildningsinsats som haft stor genomslagskraft i verksamhetsutvecklingen är att använda systematisk reflektion som medvetandegör vad som skapar mening i bildningsprocessen. Ruhi Tyson, docent i pedagogik, har handlett projektmedarbetarna i hur deltagarna kan öva sig på att äga sina berättelser och dra nytta av sina lärdomar. De kan genom reflektionsövningen öka sin förståelse för vad som skapar mening och få hjälp att ta makten över sina liv. När övningen sker i grupp kan deltagarna lära sig av

varandras erfarenheter, samtidigt som pedagogen kan få ledtrådar till hur undervisningen kan utvecklas. Många metoder inom projektet har använt sig av reflektionsmoment för att få syn på bildningsprocessen och hur den kan leda till etablering.

För att samlas kring projektets utvecklingsområden och för att inspireras av varandras metoder, har projektet genomfört interna webinarier om kvalitetssäkrat utvecklingsarbete, internat, självledarskap och stöd, pedagogik; om ISEP, etablering och SYV samt om samverkan. I samband med dessa har Kunskapsbanken utvecklats och uppdaterats. Projektet har dessutom gett möjlighet till och genomfört nodspecifika fortbildningsinsatser:

- Östra nodens praktiker har tillsammans med forskare från Linköpings Universitet genomfört en strukturerad process om hur man identifierar kvalitet i folkhögskolans unika bildningsmiljö. Skolorna har nått en samsyn och ett gemensamt språk för att beskriva sin pedagogik. Till exempel har det handlat om det professionella omdömet – förmågan att göra kloka avvägningar i situationer där riktlinjer inte ger ett självklart svar, något som har varit viktigt i samband med arbetet med ISEP. Det kan handla om att veta när man ska utmana en deltagare att ta nästa steg mot etablering och när man ska backa av hänsyn till exempelvis deltagarens hälsa. Professionellt omdöme är något man utvecklar kollegialt – genom att diskutera svåra fall, slipas omdömet. Professionellt omdöme krävs även för att bedöma mera kvalitativa framsteg hos deltagare, såsom ökad uthållighet, stärkt självledarskap eller fördjupad reflektionsförmåga.
- Västra noden har fortbildat personalen i metoden *Jag-Vi-Världen* och utvecklat sina insikter om självledarskap. Ytterligare en satsning har varit att förse pedagogerna med redskap för att möta deltagarnas oro för klimatet – att omvandla vanmakt till handlingskraft.
- Både västra och norra noden har lärt sig metoden *Det syns inte* som syftar till att synliggöra och stötta deltagarnas mående. I norra noden har man dessutom medverkat i kursen *Hur får vi fler deltagare att närvara mer?*
- Stockholmsnoden har stärkt pedagogernas förmåga att möta deltagare med språksvårigheter. Man har också satsat på att höja den digitala AI-kompetensen med hjälp av extern resurs.
- Södra noden har samlat all personal under en dag för att fylla på kunskapsnivån om BIP, dela metoder, generationsfrågor och morgondagens arbetsmarknad.

Flera noder har kompetensutvecklat sin personal om utmaningarna för projektets målgrupper, exempelvis språksvårigheter eller att leva med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. De terminsvisa lärseminarierna som projektets utvärderare hållit i och inte minst insatserna med kollegialt lärande har också bidragit till att höja personalens kompetensnivå.

Enligt en nodledare har ”de kompetenshöjande insatserna fungerat som katalysator för diskussion och metodutveckling”.

Horisontella principer

Projektets effektmål på lång sikt att ”*De som står utanför arbetsmarknaden har likvärdiga förutsättningar och egenmakt för att påverka sin livssituation*”, innebär att arbeta för ökad jämställdhet, tillgänglighet och att motverka diskriminering.

Under projektets gång framkom samtidigt ett behov av att stärka genomslaget av de horisontella principerna i utvecklingsarbetet. Ett sätt var att inkludera de horisontella principerna i kvalitetshjulets fyra frågeställningar. Det innebar att skolorna återkommande behövde ta ställning till om det fanns särskilda utmaningar i fråga om de horisontella principerna för de målgrupper som var aktuella i metodutvecklingen. Från och med hösten 2024 har ambitionen varit att dokumentera och följa upp även detta inom kvalitetshjulets frågeställningar.

Exempel på insatser i verksamheten med koppling till de horisontella principerna är tidigarelagd kartläggning och anpassning av undervisning och stöd, eller att skapa tryggare lärmiljöer och utveckla stödstrukturer som fångar upp deltagare tidigt.

Det finns också exempel på särskilda metoder för att arbeta med de horisontella principerna. Inom Stockholmsnoden har pedagoger och deltagare haft workshops för att diskutera och reflektera kring principerna, genomfört Söka vård-dag och arrangerat besök hos RFSU. Ett annat sätt att säkerställa anpassning till målgruppens behov är att använda inkluderande undervisningsmetoder. Konkreta inkluderande metoder som västra noden använt är *Jag-Vi-Världen*, *Det syns inte* och att använda bildningsberättelser. Dessa har gett deltagarna verktyg att utmana och reflektera över normer, makt, identitet och deltagande. Internatens drogfria festkultur, deltagarråd, medskapande aktiviteter och demokratiska processer har stärkt delaktigheten. Även arbetet med fysisk och psykisk hälsa har inkluderat anpassningar, stödstrukturer och samverkan med andra aktörer, vilket bidragit till ökad tillgänglighet.

Metodutveckling med etablering som raster

Projektets förändringsteori identifierade problem som sedan förvandlades till resultatmål på olika lång sikt. När arbetssätt sedan utvecklades för att uppnå projektets målbeskrivningar, utgick vi från förändringsteorin på individ-, verksamhets- och samverkansnivå. Varje nod har med hjälp av VETA Advisor utvecklat den nationella förändringsteorin till en nodspecifik anpassad till nodens särskilda förutsättningar och behov.

För att beskriva projektets utvecklingsarbete har vi använt oss av *modeller* respektive *metoder*. Modell definierar ”en strukturell beskrivning av företeelser under vilket det kan finnas flera metoder”. Till exempel skulle ISEP kunna ses som en modell under vilken det finns ett antal metoder som skolorna arbetar med.

När projektmedarbetare dokumenterat sina metoder har de utgått från förändringsteorin och formulerat dels vilka problem som ska lösas, dels vilka indikatorer som bör användas samt hur metoden främjar de horisontella principerna. För att få en gemensam struktur på dokumentationen har vi använt kvalitetshjulets följande frågeställningar:

- Var är vi?
- Vart ska vi?
- Hur gör vi?
- Hur blev det?

Det har ibland varit utmanande att ta sig tid att dokumentera, men de summerade erfarenheterna är att underlagen fungerar mycket bra vid kollegialt lärande. Metoderna blir

begripliga och under *Hur blev det?* kan det finnas tips på hur metoden kan utvecklas om man testat den igen. När vi prövar metoder har vi använt oss av följande begrepp:

- *Erfarenhet*: En metod skapas och genomförs på en skola.
- *Prövad*: En metod prövas av flera i samma verksamhet/skola
- *Beprövad*: En metod prövas av flera verksamheter/skolor

Den systematiska dokumentationen har i kombination med det kollegiala lärandet bidragit till VÄGENs kvalitetssäkrade utvecklingsarbete.

För att medvetandegöra vad som skapar mening i bildningsprocessen har Ruhi Tyson, docent i pedagogik, handlett oss i att reflektera systematiskt. Alla noder har utvecklat metoder med återkommande reflektionsmoment som lett till insikter om vad som egentligen skapar mening, både i skolsituationen och i livet i stort. Det har i vissa fall gett pedagogen ledtrådar till hur undervisningen kan utvecklas och deltagare har många gånger förstått mer om hur de själva är delaktiga i sitt lärande på skolan och i sin framtid.

Utvecklingsområden

Under projektets gång har följande utvecklingsområden vuxit fram:

- pedagogik, bildning och stöd
- vardagsliv och internat
- hälsa och välbefinnande
- studie- och yrkesförberedelser
- ISEP
- Samverkan (som beskrivs närmare i eget kapitel).

Att arbeta för deltagarens etablering handlar främst om övergångar till arbetslivet och fortsatta studier, men också om etablering i det sociala livet på skolan och i samhället i stort. Etablering är ett huvudfokus och finns som ett raster inom alla utvecklingsområdena som presenteras kort nedan.

Pedagogik, bildning och stöd

Med utgångspunkt i folkhögskolans helhetssyn så har skolan som gemensam bildningsmiljö utgjort ett tema för att utforska och formulera vad som kan ses som folkhögskolans kvalitet och vad som kännetecknar god praxis och ett professionellt omdöme. Projektets mål har varit att systematiskt utveckla metoder och att öka samsynen i verksamheten. Detta indikeras bland annat av att det finns en gemensam bas för arbetet med ISEP. Projektet har systematiserat och kvalitetssäkrat metodutvecklingen med hjälp av kvalitetshjulets fyra frågor. Genom projektet har även de medverkande folkhögskolornas pedagogiska kärna stärkts på flera sätt, då skolorna har utvecklat gruppbaseerade metoder, integrerat arbetsmarknads- och studieorientering i undervisningen samt arbetat med studie- och motivationsstöd och med bildningsberättelser för att fördjupa deltagarnas självinsikt och reflektionsförmåga.

Ett förstärkt samspel mellan undervisningen och de hälsofrämjande insatserna har vuxit fram, vilket har gett verksamheterna bättre förutsättningar att möta deltagare med varierande behov. På skolorna har allmän kurs utvecklats som en direkt följd av projektets

arbete, bland annat genom tematiskt arbete med ökad ämnesintegrering, studiebesök, mer omfattande språkstöd, närvarofrämjande strategier och rutiner som ger en tydligare struktur åt både personal och deltagare.

Arbetsätt och resultat framgår av de metoder och modeller som finns i Kunskapsbanken. De visar på en mångfald av arbetsätt som läsfrämjande metoder, språkutvecklingsmetoder, tematiskt arbete och arbetsätt för att underlätta förståelsen av komplicerade ämnen, genom exempelvis illustrationer.

Många metoder handlar om relationer och förhållningssätt, både som egna övningar och integrerat i ämnesundervisningen. Skolorna har arbetat med metoder som syftar till att deltagare ska öva upp sin samarbetsförmåga, lära sig att skapa kontakt samt att stärka sin koncentration och instruktionsförståelse. Allt detta stärker kompetenser som enligt BIP-studien är avgörande för deltagarens etablering i arbete.

Skolorna har arbetat för att anpassa pedagogiken efter deltagarnas behov och för att arbetet mot deltagarnas individuella mål i ISEP ska fungera för alla deltagare. Utvecklingen av ett tematiskt arbetsätt har i sin tur möjliggjort snabbare och mer riktade insatser, inte enbart kring ämneskunskaper, utan också kring studieteknik, motivation och socialt sammanhang.

Med utgångspunkt i tanken om hela skolan som en bildningsmiljö, har stödinsatser strukturerats på ett mer systematiskt sätt än tidigare, exempelvis genom stödgrupper och forum där studie- och yrkesvägledare, kurator och andra stödfunktioner samverkar med pedagoger. Dessutom har förstärkta specialpedagogiska insatser varit något som bidragit till en mer inkluderande undervisning.

Vardagsliv och internat

Internaten har utvecklats från att framför allt vara ett boende till att bli en mera integrerad del av det pedagogiska uppdraget, med fokus på stöd. Projektet har utvecklat metoder för att stärka gruppen och skapa trygghet, struktur och rutiner på internatet.

Några exempel från södra noden är att man samordnat personal som är verksam på internatet respektive i stödfunktioner. Det har skapat en bättre överblick över behovet av att utveckla metoder kring sådant som kartläggning, gemenskap och meningsfull fritid. Exempel på metoder är internatscreening som ger bättre underlag för stödinsatser, samarbetsövningar och arbete med vardagsekonomi. Parallellt med det har ett helt deltagarstyrt aktivitetsråd vuxit fram i noden.

Stockholmsnoden har skapat informella sammanhang som gett tillfällen till samtal, relationsbyggande, konflikthantering och vardagsnära stöd. Noden kan se att internatets utvecklade funktion stärker deltagarnas förutsättningar att fokusera på studier och på sin planering framåt.

Hälsa och välbefinnande

Vi vet att psykisk och fysisk hälsa är viktigt för att kunna koncentrera sig, minnas och prestera. Därför har alla projektets skolor utvecklat och genomfört hälsofrämjande aktiviteter för att deltagarna ska må bättre och växa som människor. En del av dem är schemalagda och andra är valbara. I östra noden har man skapat skolhälso team för att arbeta med del-

tagarnas mående. Några exempel på insatser är stresshantering, tysta rum, rörelsepass, närvarofrämjande aktiviteter och arbete kring mat och sömn. Förutom att norra noden erbjuder gymträning, pulspass, yoga och skidåkning finns även möjlighet för deltagarna att jobba kreativt och skapande i kombination med samtal. Metoden *Det syns inte* som tillämpats i både västra och norra noden har visat sig vara ett betydelsefullt verktyg för att synliggöra och stödja deltagares psykiska mående.

SYV-funktionen har uppmärksammat hur deltagarnas mående och livssituation påverkar deras studier och framtidsplaner. I Stockholmsnoden ser man att hälsa kommer upp vid vägledningssamtal. Deltagarna har i samtalen utvecklat sin förmåga att sätta ord på hinder, stress och osäkerhet. Samtalen har lett till att deltagarna kan göra mera medvetna val för att komma till rätta med detta, och därmed förbättras förutsättningarna att genomföra studierna och sätta mål för framtida etablering på arbetsmarknaden.

Studie- och yrkesförberedelser

Studie- och yrkesvägledning har varit en del av projektets och skolornas samlade stöd till deltagarna. Att arbeta med vägledning och arbetsmarknadskunskap som hela skolans ansvar har varit en väsentlig del av VÄGEN. Arbetet har haft fokus på deltagarnas förståelse för sin livssituation och på att skapa sammanhang mellan erfarenheter, studier och framtida möjligheter.

Bildningsperspektivet har funnits med även i vägledningen genom reflekterande samtal om identitet, erfarenheter och normer. Samtal, gruppövningar och individuella reflektioner har gett deltagarna utrymme att sätta ord på sina tankar, ompröva föreställningar och bredda sina perspektiv. Den normkritiska vägledningen har en koppling till de horisontella principerna och har bidragit till ökad medvetenhet och trygghet i deltagarens process. Digitala verktyg har använts som ett kompletterande stöd för självreflektion och förberedelse inför samtal. I vissa fall har en digital "SYV-bank" skapats och använts för att öka deltagarnas tillgång till adekvat studie- och yrkesvägledning. Arbetssätten har gett deltagarna tillgång till fler sätt att formulera frågor och sortera tankar och har fördjupat deras förståelse av sin egen situation.

Stödet har funnits nära deltagarnas vardag på skolan och anpassats efter individuella behov. Samverkan mellan studie- och yrkesvägledare och övrig personal har bidragit till ett sammanhållet stöd som fångar upp deltagarnas etableringsprocess över tid. Ett tydligt fokus på vad som sker efter folkhögskolan har genomsyrat projektet och det har inte minst haft betydelse för en ökad valkompetens hos deltagarna. Detta har åstadkommit genom sådant som etableringssamtal, praktik, besök på utbildningsmässor och föreläsningar från externa aktörer.

Skolorna har organiserat en rad aktiviteter som skapat tydlighet och ökad tillgång till kunskap om både studier och arbetsliv. Exempelvis har skolorna genomfört workshops om CV-skrivning och jobbsökande och deltagarna har tränat inför högskoleprov. De flesta skolor har rutiner på plats för studiebesök och mässor som bidrar till deltagarnas kunskaper om både vidare studier och jobb och om sina rättigheter och skyldigheter i arbetslivet. Sammantaget har detta gett dem en bredare förståelse för sina möjligheter och stärkt förmågan att göra informerade val inför nästa steg i livet.

Det har alltså utvecklats flera metoder som stödjer deltagarnas framtida etablering och många av dessa finns beskrivna i projektets kunskapsbank. Navet i studie- och yrkesförberedelserna utgörs dock av ISEP-arbetet, där deltagarna reflekterar över sina mål och vad som krävs för att komma vidare. Även om det för vissa deltagare har varit svårt att sätta egna mål, har ISEP bidragit till att alla deltagare kontinuerligt reflekterar över framtiden.

Av VETA Advisors utvärdering framgår att projektet bidragit till att skolorna utvecklat mer sammanhållna arbetssätt för etablering:

”...där undervisning, stöd och vägledning hålls ihop till en tydligare ”röd tråd” för deltagaren. I flera miljöer har etableringsarbetet förflyttats från att vara ett separat spår till att bli en integrerad del av skolans pedagogiska praktik.”

Individuell studie- och etableringsplan, ISEP

I enlighet med Folkbildningsrådets villkor för statsbidrag ska folkhögskolan upprätta en studieplan tillsammans med deltagare på allmän kurs. Studieplanen ska vara skriftlig och innehålla uppgifter om både kursinnehåll och omfattningskrav. Inom VÄGEN har folkhögskolorna utökat planen med ett E, som i etablering, till ISEP – individuell studie- och etableringsplan. Syftet har varit att genom arbetet med planen identifiera det som gör att deltagaren utvecklas, klarar sina studier och hittar vägen till vidare studier eller arbete. ISEP ska därför fungera som ett verktyg för samtal, reflektion, dokumentation och utveckling för såväl deltagare som pedagogisk personal, där de gemensamt kan planera studierna efter varje deltagares behov och mål.

Genom ett strukturerat ISEP-arbete involveras deltagaren i att formulera sina mål och skapa en plan för att nå dem. ISEP gör det möjligt för varje enskild deltagare att själv kunna följa sin progression och eventuella förändringar i den individuella studie- och etableringsplanen. Det här arbetssättet har visat sig leda till ett ökat engagemang och ansvar för den egna utvecklingen och har stärkt deltagarens självledarskap och egenmakt. Arbetet har dessutom underlättat samsynen bland personalen som arbetar kring deltagaren – ISEP har utvecklats till ett gemensamt språk inom personalgrupperna. Planen har dokumenterats digitalt och metoden har kunnat bidra till sådant som att strukturera mentorsamtal och samtal med SYV samtidigt som den blivit ett mer vittomfattande verktyg för att stödja deltagarnas hela bildningsresa.

För deltagarna i projektet har ISEP-arbetet inneburit en större delaktighet och ett ökat ansvarstagande i sin egen etableringsprocess. En av deltagarna uttrycker sig så här: *Det här är första gången jag känner att jag har en riktig plan för framtiden.* Mycket arbete har lagts på att flytta ägarskapet från personalen så att ISEP blir deltagarens egen vägledande karta. Arbetet har följts upp regelbundet och det har bidragit till en struktur som skolorna avser att fortsätta utveckla efter projektet slut.

Projektet har gjort ett omfattande arbete med att också sprida ISEP-modellen vidare. Den har presenterats för alla Sveriges folkhögskolor genom två seminarier på den årligt återkommande konferensen Folkhögskoleforum, där två av projektets folkhögskolor berättade om vad ISEP betytt för personalens samsyn och deltagarnas egenmakt. Dessutom har två öppna webinarium sänts, ett vardera av Folkbildningsrådet och Sveriges folkhög-

skolor. Utvecklingsarbetet med ISEP har haft ett starkt genomslag och det har varit ett av projektets mest centrala och hållbara utvecklingsområden.

Med utgångspunkt i att varje folkhögskola är unik har utvecklingsarbetet i hög grad handlat om att utifrån ISEP-metoderna skapa en *modell* som i sig rymmer flera olika metoder. Arbetet med att utveckla ISEP-modellen lokalt, regionalt och nationellt har varit komplext och har tagit tid, men genom att jobba med kvalitetshjulet så har arbetet hållits ihop och en röd tråd kunnat visa sig. En nyckelfaktor i ISEP-arbetet har varit lokal, regional och nationell samverkan. En gemensam ”ryggrad” för vad arbetet med ISEP innebär har först utvecklats i noderna och senare i projektet som helhet.

För den enskilde deltagaren innebär ISEP-modellen att den möter ett sätt att arbeta där skolorna erbjuder:

- ett årshjul/kalendarium/handbok som beskriver och visualiserar de resurser och insatser och aktiviteter med koppling till ISEP som finns under ett läsår
- en kartläggning när deltagaren börjar på skolan där deltagarens mål, styrkor och utmaningar synliggörs. Det kan bland annat leda till att skolan och deltagaren gemensamt identifierar stödbehov
- återkommande reflektionsmoment. Deltagaren utvecklar på så sätt sin förmåga att se sin egen progression, revidera mål och identifiera såväl hinder som framsteg. Det rör sig om olika aktiviteter och workshops kring omdöme, behörigheter, motivation och självledarskap som stödjer deltagarnas förmåga att reflektera över sin progression
- olika former av strukturerade samtal som den centrala metoden för planering, uppföljning och etablering
- stödresurser som exempelvis studerandestödsteam eller skolhälsosteam för riktade insatser
- kollegialt lärande för att utveckla arbetet med ISEP bland pedagogisk personal
- samtalsunderlag för att säkerställa kvalitet och struktur i arbetet med ISEP samt en digitaliserad dokumentation som hela tiden är tillgänglig för den enskilde deltagaren.

Kollegialt lärande

Det kollegiala lärandet har skett på både lokal-, nod- och nationell nivå och har varit en bärande del i VÄGEN. Projektets utvärderare VETA Advisor har haft terminsvisa lärseminarium, där viktig utvecklingspotential har teoretiserats och exemplifierats. I september 2024 träffades hundra VÄGEN-kollegor i Stockholm för en intern inspirationskonferens, som blev startskottet för ett starkt fokus på det kollegiala lärandet i projektet. Skolorna presenterade metoder och modeller för varandra, vilket sedan ledde till att nodernas skolor i större utsträckning besökte varandra för fördjupat erfarenhetsutbyte. Efter konferensen genomfördes sex interna webinarier för att fortsätta att inspirera till kollegialt lärande och samlas kring projektets utvecklingsområden.

VÄGEN-träffar på lokal- och nodnivå har lett till nya kunskaper och insikter om den egna skolans utvecklingsområden, om nya metoder och inspiration till vidareutveckling av verksamheter. Arbetet med att utveckla ISEP är ett tydligt exempel på hur en modell kan växa fram genom kollegialt lärande.

Stockholmsnoden har stärkt personalens kompetens och utvecklat arbetsformer genom kollegialt lärande inom och mellan skolor via workshops, auskulteringar, utbyte av pedagogiska metoder och fortbildningar. Exempel på beprövade metoder är den västra nodens metod Jag-Vi-Världen och olika läsmetoder samt södra nodens avslutnings- och reflektionsmetoder. Norra noden har hittat former för att hjälpa åt att stötta deltagarna att hitta rätt utbildningsform inom folkhögskolan. Den östra noden har haft träffar för kollegialt lärande i samarbete med Linköpings universitet, vilket har lett till gemensam fortbildning och till ett tvärfunktionellt utbyte genom regionala samverkansgrupper för yrkesroller som SYV, kuratorer och internatpersonal.

Noderna är ense om att det kollegiala lärandet har varit lyckat och värdefullt. Tvärfunktionellt utbyte har skapat en upplevelse av att få nya kollegor, som fått mötas för erfarenhetsutbyte och problemlösning.

”Kvalitetshjulet har bidragit med ett gemensamt språk, vilket underlättat det kollegiala lärandet.”

”Det kollegiala lärandet har varit det mest givande.” ■

Projektresultat på samverkansnivå

Utlysningen handlade om att öka möjligheten till ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla. Projektet har processat fram en förändringsteori som skapat en gemensam förståelse för vilka resultat och effekter som skulle uppnås. Projektets resultat har lett till att de som står utanför arbetsmarknaden har förbättrade förutsättningar och en ökad egenmakt att påverka sin livssituation.

Förändringsteorins målbeskrivningar

Aktiviteter:	Resultat:		
<p>SAMVERKANSNIVÅ</p> <p>Kompetenshöjande insatser för hur man arbetar för att kunna samverka och skapa nätverk</p> <p>Utveckla nätverk för stöd till deltagarnas etablering på arbetsmarknaden</p> <p>Omvärldsbevaka och följa upp strukturella utmaningar för samverkan</p> <p>Sprida information om folkhögskolans arbetssätt med funktionsnedsatta, utrikes födda och personer med socioekonomisk problematik</p> <p>Utveckla samverkansplattformen från FAMN-projektet</p> <p>Sprida information om projektets resultat och ingående modeller och metoder</p>	<p>KORT SIKT</p> <p>Kunskapen inom medverkande Folkhögskolor om hur man driver samverkansprocesser stärks</p> <p>Insatser skapas tillsammans med samverkande parter</p> <p>Samverkansprocesser drivs och ägs på olika nivåer inom styrkedjorna hos: Folkhögskolorna, RIO, OFI, Folkbildningsrådet och samverkande aktörer.</p>	<p>MEDELLÅNG SIKT</p> <p>Samtliga samverkansaktörer har fått ökad förståelse för folkhögskolan</p> <p>Samtliga samverkansaktörer har fått bättre kunskap om deltagarna (behov och möjligheter)</p> <p>Samverkande parter erbjuder målgruppen insatser utifrån identifierade behov</p>	<p>LÅNG SIKT</p> <p>Samverkan mellan relevanta aktörer, inom den offentliga, privata och ideella sektorn har stärkts och projektet har utvecklat ett hållbart arbetssätt/metod där samverkande aktörer erbjuder stöd utifrån målgruppens olika behov.</p>
<p>Effekter:</p>			

De som står utanför arbetsmarknaden har likvärdiga förutsättningar och egenmakt för att påverka sin livssituation.

Långsiktiga mål

- Att samverkan har stärkts mellan relevanta aktörer inom den offentliga, privata och ideella sektorn
- Att projektet har utvecklat ett hållbart arbetssätt/metod där samverkande aktörer erbjuder stöd utifrån målgruppens olika behov.

Målbeskrivningar

- Att samverkansprocesser har drivits nationellt, regionalt och lokalt och att kunskapen har ökat
- Att insatser har genomförts tillsammans med samverkande parter
- Att samverkansaktörer har fått bättre vetskap om folkhögskola som utbildningsform och att de möter deltagarnas behov.

Resultat och indikatorer

Att samverkan skett på tre nivåer har förbättrat övergångar in till folkhögskolan, stödet till deltagarna under studierna samt deras möjlighet att gå vidare till etablering i arbete och fortsatta studier. Referensgrupperna på nationell nivå och på modernas regionala nivå har fungerat som viktiga arenor för kunskapsutbyten, omvärldsanalys, problemformulering och metodutveckling samt för forskningsanknytning och spridning.

Samverkan på nodnivå

Projektet har fördjupat och breddat sin samverkan på nod och lokal nivå med kommuner, Arbetsförmedlingen, kommunernas verksamheter inom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA), civilsamhällesaktörer, socialtjänsten, hälso- och vårdenheter, SYV-funktioner, näringsliv, högskolor och universitet samt andra folkhögskolor. De samverkansmöten, studiebesök och gemensamma aktiviteter som genomförts har resulterat i en ökad kunskap och förståelse för varandras uppdrag och för folkhögskolan som utbildningsalternativ. En indikator är att fler externa aktörer än tidigare initierar kontakt och föreslår nya gemensamma samarbeten med folkhögskolorna. Samverkan har stärkt folkhögskolan som ett utbildningsalternativ inom kompetensförsörjning. I flera noder har samverkan resulterat i ett ökat inflöde av deltagare till skolorna. Samverkan har också bidragit till att fördjupa kunskapen om målgruppens behov, vilket förbättrat förmågan att ge rätt stöd.

När deltagarna involverats i gemensamma träffar med valda externa aktörer har det påverkat deltagarnas etableringsprocess positivt. Deras självförtroende har stärkts och valkompetensen har ökat. Externa aktörer har samtidigt fått en fördjupad förståelse för den övergångsproblematik som finns, hur motivation kan stärkas och för deltagarnas stödbehov. Skolorna bedömer att de här träffarna har bidragit till deltagarnas progression – särskilt när de haft en koppling till arbetet med den individuella studie- och etableringsplanen (ISEP).

Samverkan på nationell nivå

VÄGEN har under projektets gång samverkat nationellt med Arbetsförmedlingen, SKR och Skolverket. Det har skapat strukturer för samarbete även på längre sikt. Två exempel

är att Folkbildningsrådet nu ingår i referensgruppen för Arbetsförmedlingens nya ESF-projekt Samstart+ och att samverkan har etablerats med Skolverket, dels i form av gemensamma webinarier kring unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) och det kommunala aktivitetsansvaret (KAA), och dels genom en gemensam långsiktig utvecklingsgrupp med fokus på målgruppen UVAS och koppling till agenda 2030.

Spridning

VÄGENs resultat har spridits till tusentals personer – folkhögskolepersonal, samverkanspartner och en intresserad allmänhet – genom Kunskapsbanken, webinarier och konferenser när reportage, nyheter och goda exempel har publicerats i olika kanaler av Folkbildningsrådet, Sveriges folkhögskolor, Skolverket och Tidningen Folkhögskolan, samt i lokala och regionala medier.

VETA Advisors samlade bedömning

”Måluppfyllelsen på samverkansnivå bedöms som delvis uppnådd. Projektet har på flera håll stärkt folkhögskolornas synlighet och relationer med kommuner, Arbetsförmedlingen, civilsamhälle, arbetsgivare och andra externa aktörer. När samverkan kopplats tydligt till deltagarnas planering, vägledning och nästa steg har den också blivit mer relevant och mer verksamhetsnära. Samtidigt är samverkan fortfarande ofta ojämnt integrerad i skolornas ordinarie planering och uppföljning, och i flera fall personburen snarare än fullt ut formaliserad. En viktig iakttagelse är att samverkansarbetet underlättats när det samlats kring ett gemensamt fokus på etablering: när samverkan tydligt kopplats till deltagarnas nästa steg och till ett helhetsperspektiv på stöd, vägledning och progression har det blivit lättare att välja relevanta aktörer och bygga mer förtroendefulla relationer. Här framträder också spridningsarbetet som ett viktigt resultat i sig. Genom konferenser, seminarier, webinarier, publiceringar, referensgruppsarbete och uppbyggnaden av Kunskapsbanken har erfarenheter, arbetssätt och modeller gjorts tillgängliga för fler än de direkt medverkande skolorna. Spridningen har därmed inte bara haft ett kommunikativt värde, utan också bidragit till fortsatt lärande, bredare användning och stärkt förståelse för folkhögskolans roll i etableringskedjan.”
(VETA Advisor, Niga Hamasor 2026)

Hur projektet har arbetat för att nå resultaten

Projektet har haft som mål att synliggöra folkhögskolan som lokal, regional och nationell aktör kring etablering och kompetensförsörjning och som en tydlig och relevant samverkanspartner för kommuner, regioner och myndigheter samt för arbetsmarknadens och civilsamhällets aktörer. Folkhögskolornas lokala och regionala kontexter skiljer sig åt och ambitionen har varit att inventera hur dessa ser ut för projektets olika skolor. För att utveckla projektets systematiska samverkan har vi utbytt erfarenheter genom kollegialt lärande.

En annan form av samverkan är folkhögskolornas utveckling av metoder, modeller och arbetssätt genom gemensam kompetensutveckling, kollegialt lärande och kollegiala nätverk. Den samverkan beskrevs i föregående kapitel.

Tillvägagångssätt

För att kartlägga samverkansarbetet gjordes en enkätundersökning riktad till rektorerna för de 15 projektskolorna. Den visade att ledning och personal samlas kring målområden som rekrytering, stöd, vägledning och även kring folkhögskolans roll inom utbildningskedjan och för etablering i arbete. Ofta ger ledningen hela skolan mandat att söka relevanta samverkansaktörer, och genom projektet har dessutom möjligheten att prioritera och genomföra studiebesök, mässor, träffar och möten ökat.

Med avstamp i erfarenheterna av att försöka skapa och sprida en gemensam samverkansmodell i det tidigare ESF-projektet FAMN, valde VÄGEN-projektet att utgå från kvalitetshjulets fyra frågor, snarare än att försöka skapa en modell. Vid analys av arbetssätt kunde vi identifiera följande checklista för framgångsrik samverkan:

Var är vi?

- Presentera folkhögskolan med stor omsorg om mottagarens förförståelse.
- Ta reda på samverkansaktörens behov.
- Hitta gemensamma nämnare och lösningar.

Vart ska vi?

- Identifiera gemensamma mål och syften.

Hur gör vi?

- Kom överens om vem som gör vad, det vill säga om roller och mandat.
- Förankra ambitionen i respektive organisation.
- Identifiera vilka incitamenten är för att samverka.
- Fundera på om det krävs ytterligare åtgärder för att skapa tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att lyckas med samverkan.
- Kom överens om arbetsprocess, till exempel när och var möten ska ske.

Hur blev det?

- Kom överens om hur ni utvärderar samarbetet.
- Kom överens om hur ni går vidare.

Checklistan stärks av den erfarenhet som pekar på styrning, struktur och samsyn som viktiga faktorer för framgångsrik samverkan, och som VETA Advisors presenterade vid lärseminariet våren 2024. På seminariet synliggjordes även goda exempel och det avslutades med grupparbeten kring samverkan. På Kunskapsbanken finns samverkanserfarenheter dokumenterade för vidare spridning.

Samverkan på nodnivå

Referensgrupp

Referensgrupperna på nodnivå har bestått av aktörer som bedriver verksamhet för projektets målgrupper: KAA-verksamheter, kommuner, samordningsförbund, studieförbund,

Arbetsförmedlingen, arbetsmarknadsenheter, vuxenutbildning och länsbildningsförbund samt av politiken.

Referensgrupperna har haft en viktig kvalitetssäkrande funktion och bidragit till att ytterligare förankra utvecklingsarbetet. Ett exempel är Östgötamodellen som tillsammans med referensgruppen stärker profileringen av folkhögskolorna som ett gemensamt regionalt bildningserbjudande och som relevanta aktörer inom etablering och kompetensförsörjning.

Referensgrupperna har stärkt samverkansarbetet genom att bidra med ett breddat omvärldsperspektiv och till att nya kontakter har skapats.

Samverkan

Samtliga noder har etablerat samverkan med Arbetsförmedlingen, KAA-verksamheter, arbetsgivare och politiker.

Södra nodens samverkan med kommuner, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har stärkts genom återkommande möten, informationsinsatser och gemensam planering kring deltagare. I Blekinge har särskilt samverkan kring studiemotiverande folkhögskolekurser utvecklats till ett långsiktigt och stabilt samarbete. I Malmö har ett förutsättningslöst möte med KAA lett till en insikt om behovet av en långsiktig samverkan. Förståelsen för betydelsen av stöd vid övergång från kommunala insatser till folkhögskolan har ökat, och genom samverkan vill man utveckla bra arbetsätt, framför allt för unga med begränsad skolerfarenhet.

Västra noden har konsekvent prioriterat att medverka på arenor där unga vuxna och professioner möts, såsom Rusta och matcha-mässor, Opportunity Day samt träffar med Komvux och högskolor. Några exempel är att personal och deltagare deltog i seminarier och rundabordssamtal vid Opportunity Day som riktade sig till arbetsgivare och personer med utrikes bakgrund. Skolambassadörer och personal deltog vid Kunskap & Framtid, en mässa för alla som letar efter framtidens studier och jobb. Mässan besöktes av tusentals personer och man fick möjlighet att informera om folkhögskolan som utbildningsform.

Genom Stockholmsnodens externa samverkan kring besök av blåljuspersonal, vårdaktörer, socialtjänsten, Jobbtorg och Arbetsförmedlingen har deltagare fått möjlighet att ta ansvar, engagera sig i lokalsamhället och möta yrkesverksamma inom olika områden. Det har gett dem ökad kunskap om samhället och stärkt deras självförtroende, vilket tillsammans förbättrar framtidstron.

Strömbäcks folkhögskola arrangerade en erfarenhetsutbytesdag där samverkansparter från Umeå kommun och kranskommuner bjöds in. Dagen bidrog till att nya kontakter knöts med KAA-verksamheter, Hikikomori (en kommunal verksamhet för unga hemmasittare) och studie- och yrkesvägledare, som varit betydelsefulla för rekryterings- och etableringsarbetet. Norra noden har även arrangerat en SYV-konferens för regionen. De spred information om folkhögskolan, om projektets resultat och bytte erfarenheter av arbete med UVAS-gruppen. I förlängningen ledde det till nya kontakter som visade sig viktiga för fortsatt rekrytering genom studiebesök i andra verksamheter.

Östra noden har tillsammans med forskare och myndigheter höjt sin legitimitet, men också sin förmåga att möta målgruppens behov och stödja medarbetarnas komplexa upp-

drag. Det i kombination med att man skapat ett brett nätverk med relevanta samhällsaktörer har lett till en ökad kännedom i regionen om folkhögskolans roll i deltagarnas etableringsprocess.

Det har även genomförts en rad framgångsrika samverkansaktiviteter i projektet på lokal nivå, det vill säga mellan enskilda folkhögskolor och externa aktörer.

Nationell nivå

Referensgrupp

Den nationella referensgruppen har bestått av representanter från Arbetsförmedlingen, Livsmedelsföretagen, Industrirådet, Skolverket, forskare från Jönköpings Universitet, Funktionsrätt Sverige, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor samt Specialpedagogiska skolmyndigheten. Referensgruppen har träffats minst en gång per termin. De medverkande har dels bidragit med kunskap och kompetens om målgruppen och dels varit viktiga aktörer för förankring och spridning av projektets resultat.

Referensgruppens medlemmar har uttryckt att folkhögskolan är ett viktigt och för många kanske det enda utbildningsalternativet, och de bekräftar behovet av att utveckla metoder som underlättar etablering till arbete eller studier. Konkreta utvecklings- och samverkansområden som har lyfts är att jobba inkluderande och motiverande, sätta in rätt stödinsatser, erbjuda praktik och att samarbeta med näringslivet. Den bild som förmedlats är att näringslivet generellt har en dålig kunskap om folkhögskolan som utbildningsaktör, och att det på sikt finns behov av fler yrkesutbildningar på folkhögskola.

Samverkan

VÄGENs nationella erfarenhetsutbyte med Arbetsförmedlingens projekt Samstart och SKR:s projekt UP2 har lett till regional samverkan i Umeå. Målsättningen att förbättra övergångar till arbetsmarknaden stämmer väl överens mellan de tre ESF-projekten och samarbetet kommer att få genomslag i Arbetsförmedlingens fortsatta projekt Samstart+. I det projektet kommer ambitionen att vara att aktörerna tillsammans utarbetar riktlinjer för framtida samverkan så att den underlättar deltagarnas övergång från studier till arbete. För att skapa bra strukturer för folkhögskolan på nationell nivå, ingår Folkbildningsrådet i den nationella referensgruppen för Samstart+.

Projektet VÄGEN, Folkbildningsrådets ESF-projekt FolkisUng och dess enhet för statsbidrag till folkhögskola har tillsammans med Skolverket skapat en samverkansgrupp med fokus på gruppen unga som varken arbetar eller studerar och KAA. Under projekttiden har en digital konferens och fyra webinarier genomförts och det finns en uttalad ambition om att denna samverkan ska fortsätta.

Kommunikation och spridning

Intern spridning

Projektets kommunikatör har löpande stöttat projektets folkhögskolor och projektledning med dokumentation av möten, konferenser, presentationsmaterial och genom att public-

era totalt 22 nyhetsbrev. Den interna kommunikationen har bidragit till att det har utvecklats ett gemensamt språk, samsyn och strukturer för kollegialt lärande inom projektet.

Extern spridning

Utifrån skolbesök och dokumentation och i nära kontakt med nod- och delprojektledare har metoder, modeller och berättelser bearbetats redaktionellt och därefter publicerats i en gemensam kunskapsbank på Sveriges folkhögskolors webbplats. Banken har byggts upp som en gemensam, öppen, forskningsbaserad, digital resurs för kollegialt lärande, fortbildning och verksamhetsutveckling.

Kunskapsbanken tar sin utgångspunkt i den danska forskningsstudien BIP om etablering för människor som står långt från arbetsmarknaden. Det finns tydliga paralleller mellan folkhögskolans holistiska syn på lärande, hälsa, etablering samt en trygg, inkluderande bildningsmiljö och BIP:s framgångsindikatorer. BIP-studien framhäver även betydelsen av långvariga relationer, att arbeta med flera indikatorer samtidigt, att ha ett tydligt fokus på arbetsmarknaden och framför allt – att ha en stark tilltro till varje individs utvecklingspotential. Detta förhållningssätt och samtliga indikatorer har använts för att identifiera VÄGENs utvecklingsområden, vilka också utgör strukturen för innehållet i Kunskapsbanken.

Det främsta syftet med Kunskapsbanken har varit att sprida VÄGENs resultat och att det ska bli ett långsiktigt stöd för utvecklingsarbete på Sveriges alla folkhögskolor. Den har lanserats med hjälp av webinarier som nått drygt 400 personer. För att skapa ett stort intresse kompletterades goda exempel från projektet med forskare, beslutsfattare och samverkanspartner och nu vid projektet slut har totalt cirka 2 000 personer tagit del av Kunskapsbanken.

Ytterligare en insats för att sprida Kunskapsbanken är att ta fram en inspirerande och lättillgänglig rapport om projektets arbete och resultat: *Folkhögskolevägen till arbete och vidare studier*. Den kommer att skickas ut till alla folkhögskolor och andra relevanta samverkansaktörer direkt efter sommaren 2026.

Förutom att sprida metoder till andra folkhögskolor bidrar Kunskapsbanken också med lärande exempel om folkhögskolan och dess pedagogik, inkluderande miljöer och mötesplatser till andra intressenter.

Övriga nationella spridningsaktiviteter som VÄGEN har genomfört är:

- tre seminarier om VÄGEN vid konferensen Folkhögskoleforum (2024 och 2025), som vänder sig till samtliga folkhögskolor i Sverige
- två webinarier tillsammans med Skolverket 2025
- två seminarier om läsfrämjande metoder på Bokmässan 2025
- presentation för ESF:s övervakningskommitté december 2024, där projektledningen och deltagare från Marieborgs folkhögskola medverkade
- ett webinarium riktat till personal med lednings- och utvecklingsroller på folkhögskola. Det genomfördes av projektledningen tillsammans med Folkbildningsrådet, VETA Advisor och södra nodledaren.

- utbildningsdag vid två tillfällen (hösten 2025 och våren 2026) för totalt 40 blivande folkhögskollärare på folkhögskoleläroverutbildningens första termin. VÄGENs erfarenheter och insikter av kvalitetssäkrat utvecklingsarbete sammanföll väl med att de studerande just skulle starta upp sina projekt som ingår i utbildningen. Projektledningen och västra nodledaren presenterade och gav exempel på VÄGENs metodutveckling.
- seminarium på Reglabs konferens i mars 2026, där VÄGEN och Folkbildningsrådets ESF-projekt FolkisUng hade en gemensam presentation. ■

Resultat och lärdomar som kommer tas tillvara

Projektet VÅGEN har utvecklat de medverkande folkhögskolornas praktik när det gäller att stärka deltagares väg mot etablering i arbete och studier, genom ett kvalitetssäkrat, systematiskt och deltagarcentrerat arbetssätt. Med stöd i kvalitetshjulets fyra frågor har skolorna i projektet utvecklat innehåll och former för arbetet med en individuell studie- och etableringsplan (ISEP). Arbetet har förenat bildning och utbildning genom fokus på självledarskap, reflektion och progression, där deltagarna förmås utveckla både kunskaper och insikter om sin livssituation, utbildningsväg och etablering i samhället. Projektet har bidragit till att stärka skolornas bildningsmiljö genom att arbeta utifrån filosofin om hur hela folkhögskolan – undervisning, vardagsliv och internat – utgör en sammanhållen lärmiljö präglad av gemenskap, tillit och delaktighet. Genom en inkluderande pedagogik och likvärdiga strukturer har projektets utvecklingsarbete resulterat i bättre förutsättningar för alla deltagare, oavsett bakgrund.

Genom ökade studie- och yrkesförberedande insatser samt ett normmedvetet arbetssätt har projektet bidragit till såväl individ- som samhällsnytta genom att stärka deltagarnas anställningsbarhet, studieförmåga och egenmakt. Resultatet är att deltagarna har gjort välinformerade val och rustats för vidare studier, arbetsliv och aktivt medborgarskap.

Skolorna i projektet arbetar därför vidare utifrån lärdomar om betydelsen av ett strategiskt nedsamarbete som med hjälp av implementeringsplaner etablerar en struktur och kultur för såväl gemensam kompetensutveckling, kvalitetssäkrat utvecklingsarbete som kollegialt utbyte mellan skolorna. Vidare fortsätter skolorna att arbeta med att skapa systematik och kvalitetsmedvetenhet, något som krävs för att anamma ett utvärderande lärande. Slutligen diskuterar man kontinuerligt verksamhetsmålens betydelse för att säkra en långsiktig utveckling.

Ett värdefullt bidrag inför framtiden är att VÅGEN-projektet tydliggör folkhögskolans roll som samhällsaktör, både när det gäller deltagarnas etablering i samhällslivet och som en del av kompetensförsörjningen. Projektets resultat pekar på behovet av en utökad samverkan, både mellan folkhögskolor och med andra aktörer. Kunskapen om folkhögskolans potential måste öka i det omgivande samhället, samtidigt som folkhögskolorna behöver ha aktuell kunskap om hur andra samhällsaktörer fungerar i förhållande till gemensamma målgrupper. För att det ska hända, är en lärdom att inse vikten av att både lokalt och regionalt avsätta tid och mandat för pedagogisk utveckling. Skolorna arbetar därför vidare med olika former av lokala utvecklingsgrupper och implementeringsplaner för fortsatt regional samverkan.

Folkhögskolan som samverkansaktör – nodorganisering

Ett kvarstående resultat är att projektet har skapat bättre förutsättningar för folkhögskolan som samverkansaktör lokalt, regionalt och nationellt. Den lärdom som följer på det resultatet handlar i mycket om hur folkhögskolan organiserar sitt samverkansarbete på ett sätt som minskar personberoendet. Det innebär att utveckla strukturer för samverkan, där ansvar och mandat för det gemensamma arbetet är tydligt utpekat.

Exempel på hur ett sådant strukturerat samverkansarbete kan se ut finns i Kunskapsbanken på Sveriges folkhögskolors webbplats. På det regionala planet har arbetet med referensgrupper gett mersmak. De har varit ett sätt för folkhögskolorna att få till stånd en mer strategisk diskussion med andra lokala och regionala aktörer om såväl deltagarnas behov av etablering som olika former av kompetensförsörjningsbehov. Konkret är det som kallas nod-modellen ett kvarvarande resultat, som understödjer ambitionen att stärka folkhögskolorna som regionala aktörer, men också visar på betydelsen av regional samverkan för att stärka folkhögskolornas förmåga att utveckla verksamheten genom kvalitetssäkrade metoder och kollegialt lärande. Genom att noderna har tagit fram implementeringsplaner har också en struktur etablerats, för gemensam kompetensutveckling, kvalitetssäkrat utvecklingsarbete och kollegialt utbyte mellan skolorna. Folkbildningsrådet ser ett stort värde med regionala samverkansprocesser och den typen av strukturer berörs i det aktuella förslaget till nya statsbidragsvillkor för folkhögskolan.

På det nationella planet är sådan samverkan som det tidigare nämnda samarbetet med Skolverket viktig för att skapa legitimitet för folkhögskolan som en självklar del av kompetensförsörjningen och utbildningssystemet, i en roll som går utöver den kompletterande roll man ofta spelar idag.

Etablering som raster

Skolorna fortsätter att utveckla sitt arbete med ISEP-modellen, utifrån de positiva resultat som identifierats under projektiden. Fokuset ligger på att bibehålla den systematik och struktur som modellen erbjuder. I praktiken innebär det att skolorna som medverkat i projektet fortsätter att arbeta med att förfina och utveckla ISEP som ett verktyg som kan tillämpas brett men alltid har deltagarens etablering i fokus. En gemensam ryggrad för vad ISEP innebär fungerar som utgångspunkt för arbetet. Hur skolor kan arbeta med att utveckla den individuella studieplanen till en individuell studie- och *etablerings*plan sprids bland annat med hjälp av Kunskapsbanken, men också genom medverkan på fortbildningsdagar eller webinarier.

I ett förslag till nya statsbidragsvillkor för folkhögskolan som Folkbildningsrådet arbetar med har studie- och etableringsplaneringen en framskjuten plats och projektets arbete med ISEP utgör därför en resurs och modell för övriga folkhögskolor i Sverige. Utvecklingen av ISEP har också visat på värdet av skolornas arbete med studie- och yrkesvägledning. En lärdom är att en förutsättning för att deltagarna ska fullfölja sin studie- och etableringsplan är att studie- och yrkesvägledning utgör ett ansvar för hela skolan. Samtidigt har det visat sig att den professionella studie- och yrkesvägledaren har en viktig funktion för

att vägledningen ska ske strukturerat och bygga på god kunskap om vidare utbildning och arbetsmarknad.

De väsentliga metoder som projektet har resulterat i handlar just om att utveckla ett systematiskt arbete med kartläggning, individuella samtal och uppföljning av handlingsplaner. Ett tydligt exempel är framtagningen av digital studie- och yrkesvägledning samt material som samlats i en digital SYV-bank. Detta har gjort vägledningen mer tillgänglig för både deltagare och övrig skolpersonal. En central lärdom är att vägledningen får större effekt när den integreras i flera delar av skolans vardag. Individuella samtal, gemensamma aktiviteter och digitala verktyg kompletterar varandra och skapar förutsättningar för att deltagarna ska förstå sina val, formulera mål och ta ansvar för nästa steg. Erfarenheten visar att deltagarna blir mer aktiva och tydliga i sin planering när struktur och verktyg finns tillgängliga.

Kvalitetssäkrat utvecklingsarbete – kollegialt lärande

En drivande del av projektet har varit arbetet med utveckling av metoder och arbetssätt. Att arbeta med att utveckla och pröva metodernas kvalitet och relevans har handlat mycket om att ställa sig de fyra frågorna som hämtats från det så kallade kvalitetshjulet. Att skaffa sig erfarenhet, gå vidare till att pröva metoden på nytt för att senare bepröva den på fler skolor, har visat sig vara ett framgångsrikt sätt att skapa bärkraftiga metoder med utgångspunkt i folkhögskolans egen praktik och kontext. Genom prövning och delning så sprids metoderna som skapar god praxis på folkhögskolorna. Kunskapsbanken är det mest publika verktyget för att fortsätta stödja kollegialt lärande och metodutveckling efter projektets slut. Det finns en stark efterfrågan på att fortsatt bygga vidare på det tematiserade innehållet i Kunskapsbanken med kollegialt lärande genom exempelvis webinarier.

Det kollegiala lärandet i VÄGEN har varit såväl ett lyckat resultat och som en framgångsfaktor för metodutveckling. Erfarenheterna från projektet är viktiga för den fortsatta organiseringen för att stödja det kollegiala lärandet. För att bekräfta ovanstående hänvisar vi till utvärderingen av VETA Advisor:

”Kollegialt lärande är samtidigt modellens motor. Fortbildningsdagar, fysiska träffar och tvärprofessionella forum skapar kort väg från idé till handling. När modellen fungerar som avsett sker lärandet inte bara mellan skolor, utan också inom skolan – där medarbetare utanför projektorganisationen görs delaktiga i prövning och anpassning.”

Implementering

Vid utvecklingsarbete i projektform är det känt att det många gånger är en utmaning att nyttja resultaten på lång sikt. Därför har projektet tagit fram implementeringsplaner på både nod- och skolnivå. När planerna processades av den nationella styrgruppen landade det i att projektets skolor fortsatt kommer att:

- samverka inom noderna
- använda kvalitetsutvecklande arbetssätt med hjälp av kvalitetshjulets fyra frågor
- prioritera kollegialt lärande
- satsa på nodgemensam kompetensutveckling

Andra effekter av arbetet med implementeringsplaner är att:

- Folkbildningsrådet tar till sig det behov som identifierats i projektet av en större andel praktik på allmän kurs. Detta är dock något som behöver vägas mot målet att klara av studierna.
- VÄGEN-projektets framgångsrika organisering i noder visar på vikten av regional samverkan. Folkbildningsrådet har för avsikt att fortsätta att satsa på regionalisering och att stärka folkhögskolans roll i regional kompetensförsörjning.
- Projektets erfarenheter av att utveckla ISP till ISEP på allmän kurs har inneburit att ISEP inkluderats i de nya statsbidragsvillkoren.

VÄGENs resultat förstärker dessutom vikten av:

- studie- och yrkesvägledningen
- att arbeta med utvecklingsarbete
- att arbeta med pärlbandsprojekt, dvs. att bygga vidare på tidigare projekt.

En viktig lärdom som lyfts både i implementeringsplanerna och på den rektorskonferens som genomfördes vårterminen 2025, är att projektet gjort det möjligt för pedagoger och annan personal att *”få syn på det vi gör, när vi gör det”*. Reflektionen, dokumentationen, erfarenhetsutbytet och de gemensamma analyserna har skapat större medvetenhet om vad som fungerar och varför. Detta är en av de mest betydelsefulla effekterna i projektet och något som skolorna avser att ta tillvara genom fortsatt strukturerat kvalitetsarbete och gemensamt utvecklingsarbete.

En modell för vägen framåt

Utöver de ovan presenterade resultaten från projektet som följer med in i skolornas ordinarie verksamhet i form av metoder och arbetssätt, har arbetet genererat ett mera övergripande resultat: en VÄGEN-modell för ett hållbart och kvalitetssäkrat utvecklingsarbete som är förankrat i folkhögskolans uppdrag och praktik. Genom sina byggstenar (som beskrivits i tidigare kapitel) stärker modellen just hållbarhet över tid och inte minst hållbarhet i övergången från projekt till reguljär verksamhet. VÄGEN-modellen kan därmed användas som ett verktyg för att såväl upprätthålla som vidareutveckla de metoder och modeller som utarbetats under projektet. Detta gäller på såväl nationell, som regional och lokal nivå. Just modellens tillämpbarhet på flera nivåer gör den särskilt användbar för att ta vara på projektresultatet och det utgör en god grund att bygga vidare på för framtida projekt. ■

Oväntade resultat

Nyss nämnda VÄGEN-modell har vuxit fram under projektet. Vår utvärderare säger:

”Utöver de planerade resultaten i form av metoder och arbetssätt har projektet genererat ett mer övergripande resultat: en VÄGEN-modell för hållbart och kvalitets-säkrat utvecklingsarbete i folkhögskolekontext. Detta kan beskrivas som emergent outcome (ett framväxande utfall) – en positiv ”biffekt” i utvärderingstermer – eftersom modellen inte i förväg var specificerad som en färdig produkt med bestämda komponenter, men växte fram som en syntes av hur utvecklingsarbete faktiskt bedrevs och stabiliserades i projektets praktik.”

Förändringsarbete över tid

En oväntad framgångsfaktor har varit effekterna av att driva VÄGEN-projektet som ett pärlbandsprojekt, det vill säga ett projekt som följer på andra liknande projekt. Projektet har kunnat dra nytta av lärdomarna i det tidigare ESF-projektet FAMN, Folkhögskola som arena för metodutveckling med nyanlända, och spridit dem vidare till fler skolor inom ramen för VÄGEN. FAMN:s erfarenheter har fungerat som en språngbräda för VÄGENs utveckling av metoder.

En framträdande framgång har varit organiseringen i regionala noder. Det utökade kollegiala utbytet mellan skolorna i samma nod och mellan noder har gett nya perspektiv och en trygghet i att vara flera som möter liknande utmaningar. Nodsamverkan har skapat en stark gemensam utvecklingsplattform där det kollegiala lärandet är en viktig motor.

Att förändringsarbetet bedrivits underifrån, i en så kallad bottom up-process, har visat sig vara en avgörande framgångsfaktor. Ledningen har gett mandatet, medan pedagogerna många gånger har varit motorn. I södra noden säger man:

”Delprojektledare fick utrymme att tillsammans med kollegiet systematiskt arbeta med metodutveckling, utvärdering och samverkan. Detta skapade ett tydligare ägarskap för nya arbetssätt och stärkte det kollegiala lärandet. Det upplevdes som både unikt och avgörande att personalen gavs detta mandat. Det innebar också att projektledarna har haft frihet att prioritera vilka områden som behövde mest fokus. Vi har inte enbart utvecklat metoder utan även påverkat organisationskulturen, den kollegiala samverkan och synen på deltagarens roll i utvecklingsarbetet.”

Summerat konstaterar projektledningen tillsammans med styrgruppen att det är väsentligt att utvecklingsarbete sker långsiktigt, i kluster om flera skolor och genom bottom up-processer för att det ska få djupgående organisatoriska förändringar över tid. Detta fångas väl av projektets utvärderare VETA Advisor i den sammanfattande formuleringen om kompetensutveckling:

”Detta framstår som en viktig lärdom: kompetensutveckling får störst effekt när den kombinerar gemensam riktning med lokal relevans och praktisk användning i vardagen.”

Flera nodrektorer uttrycker att: *”VÄGEN-arbetet har gett oss organisatoriskt självförtroende.”* Nodorganiseringen innebär till exempel att:

- folkhögskolan tar större plats som samverkanspart med externa aktörer, och som ett viktigt alternativ inom kompetensförsörjningen
- vyerna vidgas kring nya metoder med hjälp av det kvalitetssäkrade utvecklingsarbetet och kollegialt lärande
- noderna samverkar kring studie- och yrkesvägledning
- lärarkollegiet och övrig personal upplever att de får nya kollegor. Ökat erfarenhetsutbyte kan leda till utvecklande diskussioner om folkhögskolans kärnvärden och bildning.

Etablering som raster

Att tillsammans med deltagarna se till att alla har en egen ISEP har i kombination med projektets fokus på studie- och yrkesvägledning lett till att deltagarna blivit mer engagerade i sin framtid. Deltagarna har också blivit mer delaktiga i att stärka sin hälsa och bygga nya nätverk. Några noder har bjudit in deltagarna i att utvärdera prövade metoder, vilket blev givande och har gett dem en mersmak att fortsätta medverka i utvecklingsarbetet.

Några nodrektorer har uttryckt det som att *”etableringsfokuset har gett allmän kurs en tydligare och viktigare roll.”*

Spridning och forskning

Kunskapsbankens syfte var i första hand att sprida VÄGENs resultat till övriga folkhögskolor, men den har väckt oväntat stort intresse hos flera andra aktörer och skolor har också efterfrågat en bredare roll för banken.

- Jönköpings universitet har uttryckt en önskan om en plats som samlar praktiska folkhögskoleerfarenheter och forskning. Ett par forskare har pekat på hur betydelsefullt det varit att projektet kartlagt och synliggjort skolors metoder och modeller.
- Ruhi Tyson, docent i pedagogik vid Stockholms universitet uttryckte på slutkonferensen att: *”Det ni har gjort med Kunskapsbanken är inte något trivialt. Kunskapsbanken skulle kunna ligga till grund för ett nationellt center för bildningspraktik.”*
- Vid förankring hos pedagogisk personal från andra folkhögskolor än VÄGENs, har det framförts att det saknas en plattform för kollegialt lärande, omvärldskunskap och berättelser om folkhögskolans praktik, något som Kunskapsbanken skulle kunna utgöra grunden för.
- Den nationella referensgruppen för VÄGEN poängterar att det är viktigt att ha lätt tillgängliga ”skyltfönster”, som visar vad folkhögskola som utbildningsform är och som ger exempel på dess särart och arbetsmetoder.
- Även länsbildningsförbunden uttrycker behovet av en kunskapsbank. ■

Några särskilt goda exempel

Projektet har producerat en rad goda exempel som förtjänar att lyftas som framgångsfaktorer.

Nationell nivå

Organiseringen med styrgrupp, regionala nodgrupper och lokala arbetsgrupper på skolorna varit en högst fungerande styrkedja som bidragit till fungerande rolltagning, stöd och kommunikation. Projektledningen anses ha kännetecknats av struktur och lyhörddhet. Andra goda nationella exempel:

- Genom att tillämpa en lärande utvärdering har projektet kontinuerligt fått återkoppling, vilket fungerat som en stark kvalitetsindikator.
- Projektets koppling till forskning och beprövad erfarenhet har bidragit till att skapa trovärdighet och legitimitet.
- Genom att använda sig av riskanalyser och en kontinuerlig omvärldsbevakning har projektet inte agerat isolerat utan kunnat förhålla sig till en samhällelig kontext med aktualitet.
- Den möda som projektet lagt ned på kommunikationsinsatser har resulterat i ett gemensamt språk och tillit till utvecklingsprocesserna. Det tydligaste exemplet på det är Kunskapsbanken, som samlat metoder, modeller, vetenskap, omvärldskunskap och reportage och som bidrar till långsiktig implementering.
- Slutligen har det kollegiala lärande som utvecklats under projektets gång fått en alltmer framträdande och betydelsefull roll.

Nod Sydsverige

Den södra noden lyfter utvecklingen av ISEP som särskilt framgångsrik och att den nu är en del av ordinarie verksamhet på samtliga skolor i noden. Innehållet i ISEP för de medverkande skolorna är specifikt anpassat för varje skola och förankrat hos all personal. Man använder sig av årshjul för att säkerställa att ISEP blir en bestående del efter projektet och för att nyanställda lättare kan sätta sig in i arbetet. Skolornas ISEP kan också ses som ett resultat av samverkan, då samtliga skolor medverkat till att utveckla delar av ISEP tillsammans med övriga skolor, i och utanför den egna noden. På individnivå har ISEP resulterat i en mängd positiva effekter och deltagare har i högre grad kunnat beskriva sin egen utveckling och sina mål.

Vidare har den gemensamma strukturen som VÄGEN och nodsamarbetet skapat resulterat i en starkare kollegial kultur. Då metoder har utvecklats tillsammans, testats i olika grupper och vidareutvecklats under projektets gång har det blivit tydligt hur otroligt viktigt det är med kollegialt lärande, inte minst mellan skolor. Den södra noden ser VÄGEN-modellen i sig som kanske den mest signifikanta metoden i projektet, och att den är värd att lyfta som ett särskilt gott exempel.

Per skola i noden

- **Eslöv folkhögskolas** arbete med ISEP, tematiskt arbete, reflektion och vägledning
- **Malmö folkhögskolas** sätt att skapa förståelse för komplexa ämnen med hjälp av en illustrationsmetod samt deras särskilda fokus på dyskalkyli och dyslexi
- **Blekinge folkhögskolas** deltagarstödjande metoder för ekonomi, samtal och för att skapa deltagarengagemang för välmående.

Nod östra Mellansverige

Den östra noden framhåller sin nodsamverkan som ett särskilt gott exempel, då noden genom gemensamma fortbildningssatsningar för all personal och utbyten mellan deltagare har skapat ett unikt mervärde över skolgränserna. En annan avgörande framgångsfaktor har varit den lokala förankringsprocessen, där personalen på skolorna har blivit delaktiga i utvecklingsarbetet genom workshops, enkäter och en representativ projektgrupp.

Ett av de mest konkreta resultaten är etableringen av ISEP-modellen, som nu utgör en systematisk grund för deltagarnas individuella studieplanering. Inom internatverksamheten har en förstärkt upptaktsvecka varit ett mycket lyckat exempel på hur trygghet och social sammanhållning kan främjas direkt vid läsårets start. Slutligen tjänar paketeringen av samverkan i ”Östgötamodellen” som ett föredömligt exempel på hur projektets resultat kan säkras långsiktigt och integreras i en hållbar regional struktur. Inom ramen för modellen har skolorna stärkt sin samverkan med Linköpings universitet och Bildningsförbundet Östergötland. Skolorna har därmed också format en hållbar regional modell för kollegialt lärande och för kompetensutveckling i mötet mellan praktik och forskning.

Per skola i noden

- **Marieborg folkhögskolas** ISEP-handbok och arbetet med workshops där deltagare och personal diskuterar motivation och närvaro tillsammans
- **Valla folkhögskolas** reflektionsveckor och synen på ISEP som en central funktion för att stärka alla andra utvecklingsområden
- **Vadstena folkhögskolas** arbete med språkstärkande arbete och medverkan i den så kallade Östgötamodellen tillsammans med övriga skolor i noden.

Nod Stockholm

Under projektets gång har flera nya yrkes- och särskilda kurser skapats i samverkan med externa aktörer, vilket ger deltagare möjlighet att prova olika yrken och öka sina etableringsmöjligheter. Exempel på det är kurser inom industri, vård och detaljhandel. Nya och systematiska pedagogiska metoder har implementerats som stärker undervisningen, mentorskapet och deltagarnas progression mot studier och arbetsliv. Genom arbetet inom VÄGEN och de metoder man har utvecklat och prövat, har skolorna i noden också tagit viktiga steg mot att stärka folkhögskolans särart också i den befintliga verksamheten.

Genom att arbeta med delaktighet, relationsbaserad pedagogik, tematiska arbetsätt, ämnesintegrering och nära samverkan med samhällets aktörer har man fördjupat

verksamhetsdelar som är centrala för folkbildningen. Metoderna har visat hur folkhögskolans pedagogik kan skapa meningsfulla lärmiljöer där deltagarnas erfarenheter, språk, identiteter och livsresor får vara en aktiv del av undervisningen. Arbetet i VÄGEN har därmed inte bara stärkt deltagarnas etablering och egenmakt, utan också hjälpt både deltagare och personal att tydligare formulera, utveckla och synliggöra det som gör folkhögskolan unik – ett lärande i gemenskap, byggt på tillit, nyfikenhet och människors vilja att växa tillsammans. Noden framhåller att den avgörande framgångsfaktorn är den helhet som skapats, med alla parallella processer som skett på olika nivåer.

Per skola i noden

- **Hagabergs folkhögskolas** samverkansmodell tillsammans med näringsliv, kommun och Arbetsförmedlingen
- **Röda Korsets folkhögskolas** framgångsrika metoder med språk, pedagogik, studiebesök och vägledning i arbetet tillsammans med utrikes födda kvinnor med kort utbildningsbakgrund
- **Skarpnäcks folkhögskolas** studie- och yrkesvägledningsbank och syn på vägledning som hela skolans ansvar.

Nod Västsverige

Projektet har gett upphov till flera goda exempel som tydligt visar hur deltagare, personal och skolor tagit steg framåt i arbetet med etableringsprocessen.

Ett av de starkaste exemplen är arbetet med skolambassadörer. Genom utbildningsdagar, mässhdeltagande och gemensamma uppdrag har deltagarna fått en framträdande roll i skolornas rekrytering och spridning. De har berättat om sina studievägar, lett samtal på mässor och mött aktörer från arbetsliv och utbildning. Detta har gett deltagarna ökad självkänsla och stärkt skolornas rekrytering – flera av dem har dessutom senare fått jobb eller praktik genom kontakter som knutits i dessa sammanhang.

Ett annat gott exempel är metoden *Det syns inte*, som snabbt växte till en av nodens mest uppskattade insatser. Både deltagare och personal beskriver att metoden gjort det möjligt att prata mer öppet om psykisk hälsa, hitta ord för svåra upplevelser och utveckla strategier för att må bättre. Intresset har varit så stort att metoden nu sprids både inom västra och norra noden och används av allt fler personalgrupper.

Pedagogdagen 8 oktober 2025, då elva folkhögskolor i Västergötland samlades för att dela metoder, arbetssätt och erfarenheter om neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF), psykisk ohälsa och etableringsstöd, är en viktig händelse. Detta blev en milstolpe i spridningen av VÄGENs arbetssätt och visade hur kollegialt lärande mellan skolor kan skapa starka regionala nätverk och driva utveckling över organisatoriska gränser.

Per skola i noden

- **Dalslands folkhögskolas** utveckling av metoderna *Jag-vi-världen*, *Högskolevux* och *Deltagarambassadörer*, metoder kring vägledning och skolans starka fokus på att främja vuxnas läsglädje

- **Wendelsbergs folkhögskolas** trygga och nyktra bildningsmiljö och internat samt deltagarengagemanget i skolans aktiviteter
- **Ljungskiles folkhögskolas** samverkan med region och kommun genom samverkansstrukturer på lokal och regional nivå (LÖK och RÖK) samt genom idéburet-offentligt partnerskap (IOP).

Nod mellersta Norrland

Den norra noden lyfter kurs- och metodutveckling som särskilt goda exempel. Ett gott exempel är arbetet med att vidareutveckla utbildningen *Fokus Leva* till en allmän kurs, som vuxit fram ur projektets behovsanalys och erfarenheter. Kursen har skapat en tydlig struktur för deltagare som tidigare haft svårt att fungera i traditionella skolformer och har lett till ökad närvaro, motivation och framtidstro. Ett annat exempel är metoden *Studievägar och arbetsvägar ut från folkhögskola*, där samtliga deltagare fått konkret stöd i att formulera mål, skriva CV och personligt brev samt göra studiebesök. Detta har minskat risken för återgång till isolering efter avslutade studier. Vidare har noden den enskilda uppgiften *Brevet* som ett exempel på att arbeta med temat psykisk ohälsa och NPF. *Brevet* är en del av den mer omfattande metoden *Jaget* som har varit bärande under projektet. Deltagarna fick i uppdrag att skriva ett brev till någon eller några personer som varit centrala när deras skolgång slutade att fungera i ungdomsskolan. De fick skriva av sig all frustration som de har burit på sedan dess. Frustrationen kring lärare som inte såg, föräldrar som inte förstod och kamrater som inte var kamrater. Resultatet blev en påtagligt förhöjd stämning i klassen – en slags förlösande känsla hos många. Fler goda exempel är hur deltagarna i kursen *Mer Svenska* tar med sig sina CV:n, skrivna under CV-skolan, till studiebesöket på det kommunala fastighetsbolaget. När studiebesöket är över lämnar de över sina CV:n. Efter någon vecka blev de uppringda och erbjudna sommarjobb inom lokalvården vilket de tackade ja till.

Per skola i noden

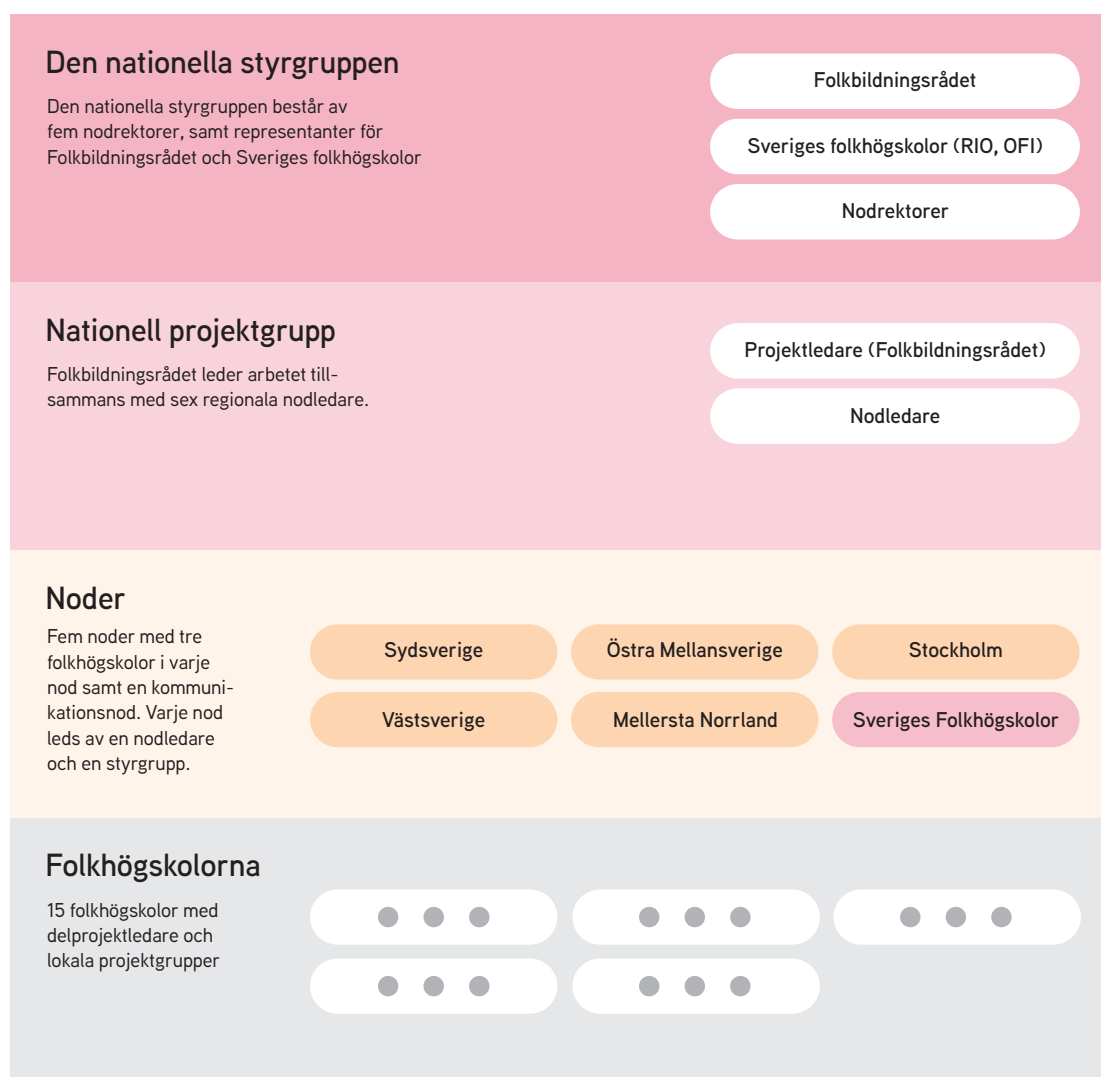
- **Strömbäcks folkhögskolas** framgångsrika utvecklingsarbete kring gruppen unga som varken arbetar eller studerar, med fokus på fysisk och psykisk hälsa, egenmakt, deltagarstöd och ett välfungerande vardagsliv både på skolan och internatet
- **Vindelns folkhögskolas** sätt att vända kaos till motivation och närvaro genom att arbeta strukturerat med jaget, gruppen och omvärlden samt med pedagogiska studiebesök och vägledning
- **Storumans folkhögskolas** metoder för att sänka trösklar, vidga vyer och att tålmodigt låta deltagare ta små steg som leder till stor förändring.

Nodernas slutrapporter presenteras i bilaga *Medverkande folkhögskolor*. ■

Tillvägagångssätt

Projektorganisation

Projektet VÄGEN har varit ett flernivåprojekt på nationell, regional och lokal nivå.

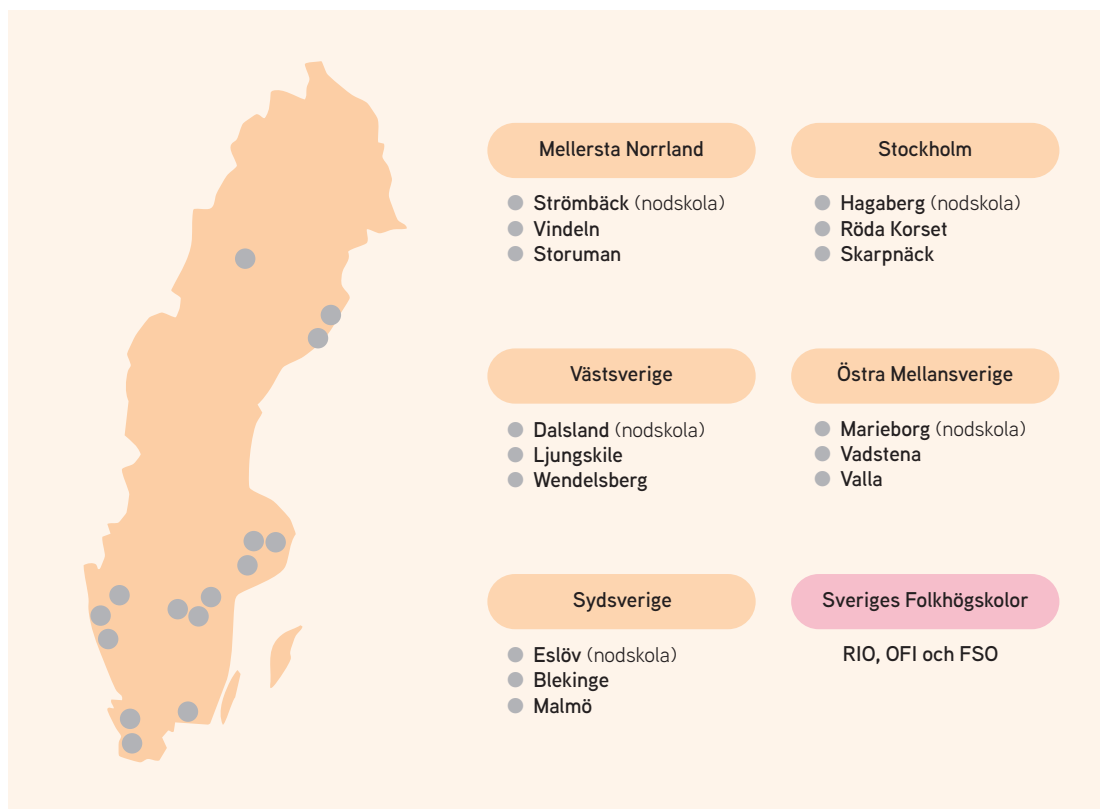
På nationell nivå är Folkbildningsrådet projektägare och projektledningen har bestått av två projektledare, kommunikatör, ekonom och administratörer för deltagar- och tidrapportering till ESF. På regional nivå har projektet haft fem noder med tre lokala folkhögskolor i varje nod. Under projektets gång skapades även kommunikationsnoden med Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO) och Offentligägda folkhögskolornas intresseorganisation (OFI) som hemvist.

VÄGEN har utgjort ett så kallat pärlbandsprojekt, som byggt vidare på de tidigare projekten FAMN och dessförinnan Folkhögskolespåret. En folkhögskola i varje nod, så kallad nodskola, har tidigare medverkat i projektet FAMN. Rektorererna för dessa skolor fick rollen som nodrektorerna i VÄGEN. På det sättet har VÄGENs projektorganisation gett bra förutsättningar för att sprida och utveckla FAMN-modellen, som innebar att arbeta med förändringsteorier, kvalitetshjul och berättelser.

En nationell styrgrupp bestående av representanter för Folkbildningsrådet, RIO och OFI, projektledningen och de fem nodrektorerna har haft terminsvisa möten och ansvarat för projektet och dess genomförande. Nodrektorernas medverkan i den nationella styrgruppen tillsammans med att de är ordförande för respektive nodstyrgrupp där tillhörande rektorer ingår utgör projektets styrkedja. Stående punkter vid de nationella styrgruppsmötena har varit statusrapportering, ekonomi och inriktningsbeslut. Utvärderaren har dessutom rapporterat sin analys av genomförda fall- och dokumentationsstudier, vilket följts av reflektion och vid behov beslut.

En nationell referensgrupp med representanter från Arbetsförmedlingen, Funktionsrätt Sverige, Forskare från Jönköpings Universitet, Livsmedelsföretagen och Industrirådet, MUCF och Skolverket har också träffats en gång per termin. Referensgruppen har bidragit med kunskap om målgruppen, bekräftat projektets relevans och väglett projektet gällande fortsatt riktning samt spridningsinsatser. Även noderna har haft motsvarande referensgrupper samt möten på regional nivå, vilket beskrivs mer under kapitlet om samverkan.

Projektets noder

Genomförande

Projektperioden har bestått av en riggnings-, en genomförande- och en avslutande fas.

Riggningsfasen

Från den 1 april och fram till sommaren 2023 resurssattes projektet och alla medarbetare gick projektägarens projektledningskurs, som även innehöll rutiner för projektets administration. Utöver det medverkade styrgruppen vid VETA Advisors styrgruppsutbildning.

Nodspecifika förändringsteorier på individ-, verksamhet- och samverkansnivå processades fram med hjälp av VETA Advisor. Det gav en förståelse för projektets nationella förändringsteori och samtidigt möjlighet för respektive nod att göra kompletteringar av resultatmål. Detta skapade en gemensam förståelse för vilka resultat och effekter som noderna och projektet skulle uppnå, och hur vägen dit skulle se ut. Projektets förändringsteori har varit ett viktigt stöd i att driva och följa upp projektet, då den klargjorde orsakskedjan mellan:

- resurser
- aktiviteter
- direkta resultat
- resultat på längre sikt
- effekter på lång sikt.

Förändringsteorin presenteras per nivå i de tre inledande kapitlen.

Genomförandefasen

Genomförandefasen har pågått i fem terminer och projektarbetet kan summeras i verksamhetsutveckling i form av metoder, samverkan och individuell studie- och etableringsplanering (ISEP).

En nationell projektgrupp bestående av projektledning, kommunikatör och de fem nodledarna har haft möten varannan vecka under hela projekttiden. Innehållet har handlat om projektets fortsatta inriktning, omvärldsanalys, planering, att synliggöra behov som behöver mötas och fungera som stöd, ge tid för resonemang och följa upp.

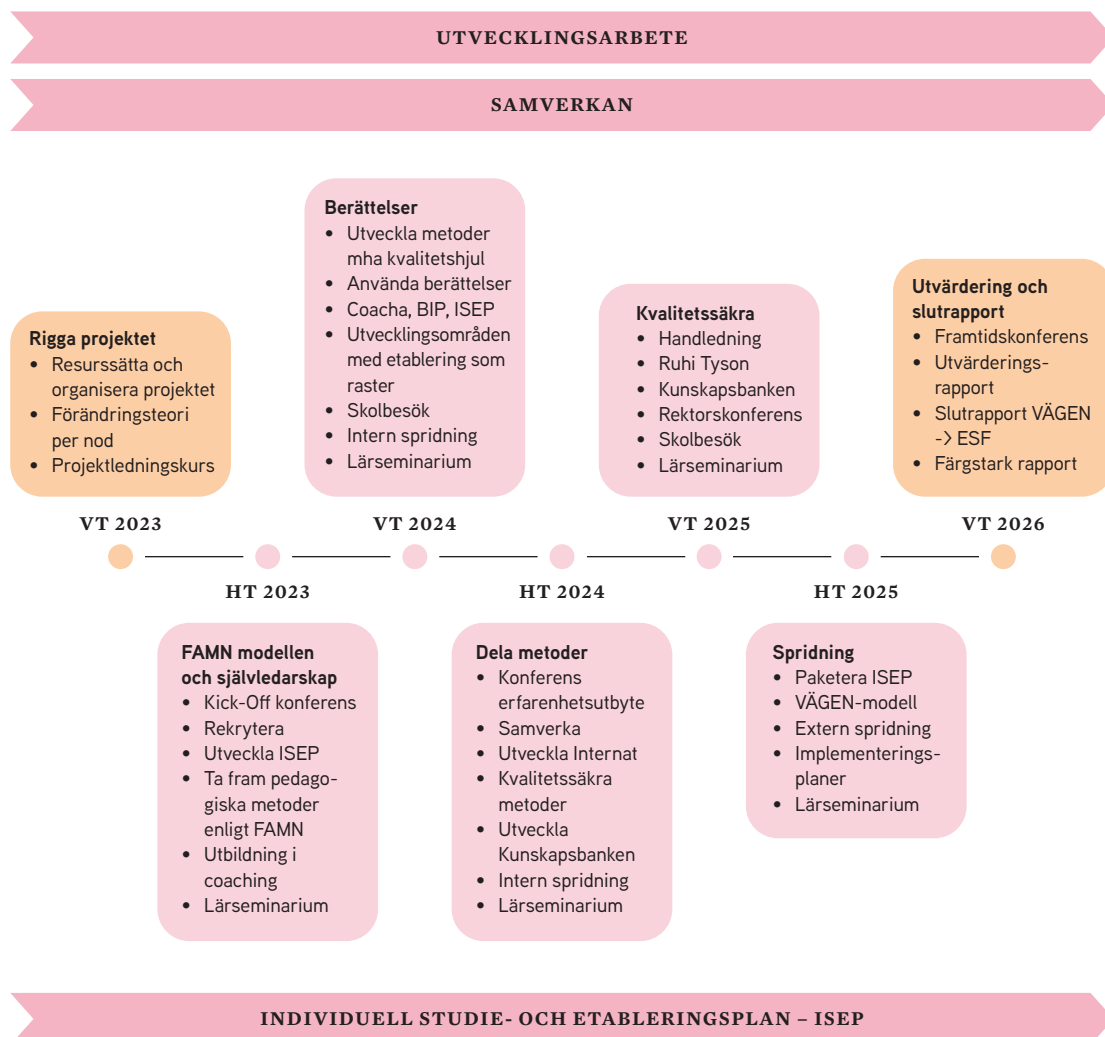
Regionala projektgrupper har drivit nodens utvecklingsarbete och letts av nodledaren. Nodledare och delprojektledare har haft möte varannan vecka. Nodledaren har ansvarat för att driva, rapportera och följa upp nodens utvecklingsarbete.

Lokala projektgrupper har genomfört skolans utvecklingsarbete som en del av arbetet i noden. Grupperna har bestått av delprojektledare, pedagoger, SYV och andra resurspersoner som har utvecklat ISEP, metoder och skött deltagarkontakter samt dokumentationen.

Totalt har det förutom projektledningen funnits sex nodledare, cirka 30 delprojektledare och dryga 100 medfinansiärer i projektet. Mötesstruktur och arbetsuppgifter finns beskrivna i bifogade bilagor.

För att skapa goda förutsättningar att uppnå resultatmålen i förändringsteorierna togs terminsvisa aktivitetsplaner fram på nationell, nod- och lokal nivå, som sedan följdes upp med hjälp av teammöten och skolbesök. Projektets huvudaktiviteter per termin presenteras i bilden på följande sida.

Vilken väg valde vi?

All projektpersonal samlades vid tre konferenser, en vid uppstart, en inspirationskonferens mitt i projektet och en avslutande framtidskonferens i februari 2026. Våren 2025 medverkade projektets rektorer även vid en konferens ägnad åt att processa modernas implementeringsplaner som modererades av VETA Advisor.

En motor för verksamhetsutvecklingen har varit fortbildningsinsatser på nationell- och nodnivå. De nationella fortbildningsinsatserna har handlat om:

- kvalitetssäkrat utvecklingsarbete
- coachande förhållningssätt (extern utbildning under två terminer)
- den danska BIP-studien
- att använda berättelser och reflektion, med handledning av Ruhi Tyson, docent i pedagogik.

För att inspirera till kollegialt lärande har projektledningen genomfört interna webinarier, ett per utvecklingsområde som dokumenterats i Kunskapsbanken. Alla terminer

har avslutats med ett lärseminarium där VETA Advisor har presenterat sin analys och noderna har bidragit med goda exempel. Seminarierna har avslutats med grupparbeten med gemensam reflektion. Mer om hur projektet har jobbat med verksamhetsutveckling framgår i de båda kapitlen om verksamhet och samverkan.

Avslutande fas

Den avslutande fasen har handlat om att ta fram och processa projektets slutrapport, en mer lättillgänglig rapport till övriga folkhögskolor samt en utvärderingsrapport av VETA Advisor.

Projektet har även fortsatt med spridningsinsatser. Kommunikationsnoden har sänt externa webinarier och projektledningen har spridit VÄGENs resultat vid Reglabs konferens samt medverkat på folkhögskoleläraryrket utbildningen.

Utvärdering

VETA Advisor har under genomförandefasens gång utvärderat alla noder två gånger. Förutom att analyserna har presenterats vid lärseminarier och för den nationella styrgruppen har utvärderaren haft enskilda genomgångar med varje nods styrgrupp samt avstämningar med projektledningen. Valet att lägga tid och resurser på en löpande utvärdering har gett möjlighet till processtöd, att följa upp förändringsteorin och att möta de behov som uppstått under projektets gång. Arbetssättet har skapat en ryggrad och har varit ett viktigt stöd för att kunna driva projektet på ett agilt sätt. Under projektets avslutande fas har en projektutvärdering av projektets mål och resultat genomförts, som redovisas i en särskild rapport. En sammanfattning av rapporten presenteras i nästa kapitel.

Dokumentation och kommunikation

Projektet har haft SharePoint som projektplattform. Här har vi samlat styrdokument, omvärldsbevakning, rapportering till ESF, stöddokument, protokoll och alla projektgemensamma träffar. Varje nod har haft en egen mappstruktur för att samla sin nods dokumentation och inte minst sina projektresultat och metoder, oftast i form av kvalitets hjul eller berättelser. På projektplattformen har vi även haft en gemensam kalender och där har nyheter kommunicerats kontinuerligt.

Kommunikationsnoden har även utvecklat Kunskapsbanken som finns på Sveriges folkhögskolors webbplats, där valda väsentliga delar av projektresultatet presenteras för alla folkhögskolor och andra som är intresserade.

Omvärldsbevakning och riskanalys

En viktig del i projektet har varit en kontinuerlig omvärldsbevakning. Projektledningen har under hela projekttiden loggat nyheter och händelser som varit relevanta för projektets inriktning. En gång i månaden har en samlad analys presenterats för nodledarna vid ett projektledningsmöte. En avslutande analys presenteras i början av den här rapporten.

Analyserna har fungerat som underlag till projektets riskanalyser. Projektets sista version bifogas som bilaga till rapporten.

Ekonomi

Projektets ekonomihantering har fungerat bra, delvis på grund av Europeiska socialfondens finansieringsmodell, vilket inneburit att en relativt effektiv administration kunnat organiserats och systematiserats från start. Projektet har haft ett säkert likvidflöde och goda ekonomiska förutsättningar för att nå angivna mål inom ramen för projektiden. Medfinansieringen via folkhögskolorna har fungerat väl och skapat ett tryggt och stabilt åtagande för Folkbildningsrådet som projektägare. Projektets omslutning slutade på 157 316 529 kronor varav 46,25 procent finansierats av projektägaren, RIO och projektets 15 folkhögskolor och 53,75 procent av Europeiska socialfonden. ■

Utvärdering

VÄGEN-projektet pågick i tre år och avslutades den sista mars 2026. VETA Advisors utvärdering av projektets resultat och mål presenteras i en separat utvärderingsrapport. I det här kapitlet återges rapportens sammanfattning. Det är med andra ord VETA Advisor som står för innehållet i det följande.

Detta är en slututvärdering av ESF-projektet VÄGEN. Projektet planerades för perioden 1 april 2023–31 mars 2026 och omfattade 825 deltagare, varav 490 kvinnor och 335 män, i fem regioner. Totalt kom 970 deltagare att ingå i projektet. Projektägare är Folkbildningsrådet och satsningen har genomförts som en nationell struktur där 15 folkhögskolor organiserats i fem geografiska noder. Under genomförandet förstärktes satsningen också med en kommunikationsnod med uppdrag att stödja gemensamt lärande, dokumentation och spridning av arbetssätt och resultat.

Projektets övergripande syfte

Projektets övergripande syfte har varit att stärka övergångar från folkhögskolestudier till arbete och/eller vidare studier för unga och vuxna som står långt från arbetsmarknaden eller har en skör etableringssituation. VÄGEN har riktats till en målgrupp som ofta möter flera hinder samtidigt: tidigare skolmisslyckanden, psykisk ohälsa, språkhinder, funktionsnedsättning, låg tilltro till den egna förmågan och svag orientering i utbildnings- och arbetsmarknadssystemet. Utgångspunkten har därför varit att etablering inte kan förstås som en enskild övergång, utan som en kedja av steg där studieförmåga, hälsa, motivation, delaktighet, vägledning och konkret planering behöver hållas ihop över tid. Samtidigt har projektet haft ett tydligt verksamhets- och samarbetsfokus: att stärka folkhögskolornas utvecklingskapacitet, utveckla metoder och arbetssätt i ordinarie verksamhet samt utveckla samverkans- och samarbetsformer som stärker kedjan kring deltagaren och gör övergångar till vidare studier och arbete mer samordnade, relevanta och hållbara.

Utvärderingens resultat

Relevans

Utvärderingen visar sammantaget att VÄGEN är ett högst relevant projekt. Relevansen ligger för det första i att projektet möter ett tydligt deltagarbehov: för målgruppen är vägen vidare sällan rak, utan präglas ofta av avbrott, osäkra övergångar och fragmenterat stöd. För det andra är projektet relevant för folkhögskolorna, eftersom det har skapat tid, struktur och arenor för utvecklingsarbete i en verksamhet som ofta präglas av hög belastning och begränsat utrymme för gemensamt lärande. För det tredje är projektet relevant i ett bredare systemperspektiv: det adresserar behovet av bättre fungerande övergångar, stärkt samverkan och ökad praktisk kunskap om hur folkhögskolan kan bidra till etablering. Relevansen förstärks av att projektets inriktning ligger väl i linje med den pågående vill-

kors- och styrningsutvecklingen för folkhögskolan, där kraven på planering, uppföljning och kvalitet blir tydligare samtidigt som det relationella och deltagarnära arbetssättet fortsatt är avgörande.

Genomförandet

Genomförandet bedöms som starkt. VÄGEN har genomförts som en sammanhållen nationell satsning med en tydlig flernivåorganisation: nationell projektledning, nodledare samt delprojektledare och team på varje skola. Till denna struktur har också hört styrgruppsstrukturer på både nationell och regional nivå, där den nationella styrgruppen och nodstyrgrupperna bidragit till förankring, uppföljning och gemensam riktning, inte minst genom rektorernas aktiva medverkan. Sammantaget har detta gjort det möjligt att kombinera lokal metodutveckling nära deltagarna med gemensam styrning, uppföljning och lärande. Särskilt betydelsefull har nodstrukturen varit som en mellan-nivå mellan nationell styrning och skolvardag. Noderna har skapat forum för metodutbyte, fortbildning, erfarenhetsdelning och gemensam tolkning, samtidigt som skolor och noder haft utrymme att anpassa innehåll, kompetensinsatser och arbetssätt utifrån lokala behov. Erfarenheterna visar att projektet fungerat som bäst när en gemensam nationell ram kombinerats med lokalt handlingsutrymme. Central styrning och lokal anpassning framstår därmed inte som motsatser, utan som ömsesidigt beroende förutsättningar för genomslag, relevans och bärkraft.

En viktig styrka i genomförandet har varit de återkommande lärlooparna: prövning i verksamheten, sammanställning och analys, återkoppling samt gemensamma lärseminarier där fokus justerats och slutsatser dragits. Det har gjort projektet adaptivt över tid. Utvärderingen visar samtidigt att genomförandekvaliteten inledningsvis påverkades av administrativ belastning, ojämna startlägen och variation i mandat, dokumentationspraktik och intern kapacitet mellan skolor. Dokumentation och uppföljning uppfattades i perioder som krav snarare än lärverktyg, särskilt i uppstarten när nya arbetssätt skulle etableras. Över tid utvecklades dock mer stödjande former genom tydligare mallar, återkoppling och riktade stödinsatser, vilket gör bilden mer nyanserad än att dokumentation enbart skulle ha varit ett hinder. Erfarenheterna pekar därför på vikten av att i liknande satsningar tidigt skapa bättre balans mellan styrning, dokumentation och stöd, samt att kartlägga skolors olika startlägen och anpassa stöd därefter.

Kompetensutvecklingen framträder som en mer betydelsefull del av projektet än vad en snäv metodförståelse fångar. I VÄGEN har kompetensinsatser genomförts på flera nivåer: nationellt, nodgemensamt och lokalt. De har handlat om exempelvis coaching/BIP, berättelsebaserade arbetssätt, bemötande, psykisk hälsa, AI, NPF och andra perspektiv som varit centrala i arbetet med målgruppen. Deras betydelse har inte bara legat i att de lett till vissa metoder, utan också i att de stärkt förståelsen för deltagarnas situation, ökat samsynen mellan olika funktioner och gett bättre förutsättningar att anpassa arbetet till lokal praktik. Genomslaget har varit störst där kompetensinsatserna kopplats till konkret tillämpning i undervisning, mentorskap och stödstrukturer. Detta framstår som en viktig lärdom: kompetensutveckling får störst effekt när den kombinerar gemensam riktning med lokal relevans och praktisk användning i vardagen.

Mål på individnivå

Måluppfyllelsen på individnivå bedöms som hög. Projektets mest robusta resultat finns i den del av förändringsteorin som handlar om att skapa förutsättningar för etablering: att deltagare fullföljer, får en stabilare vardag, blir mer delaktiga i planering och uppföljning, känner större trygghet och i högre grad ser sig själva som aktörer i sitt eget lärande. Fullföljandegraden är hög, och en betydande andel går vidare till arbete eller fortsatta studier, inklusive universitet och högskola. Mot bakgrund av målgruppens ofta sköra ingångslägen är detta ett anmärkningsvärt resultat. Det som framträder tydligast är att deltagare inte bara fått stöd att ”klara skolan”, utan att de i många fall utvecklat studieförmåga, tillit, framtidstro och en mer konkret riktning mot nästa steg. Det är därför den mest robusta måluppfyllelsen ligger i själva förutsättningskedjan för etablering: trygghet, delaktighet, hälsa, vardagsfungerande och orientering mot framtiden.

Mål på verksamhetsnivå

Måluppfyllelsen på verksamhetsnivå bedöms också som hög, även om robustheten varierar mellan skolor och noder. Projektet har i stor utsträckning lyckats utveckla mer sammanhållna arbetssätt för etablering, där undervisning, stöd, vägledning, hälsa och samverkan hålls ihop till en tydligare röd tråd för deltagaren. Ett viktigt resultat är att etableringsperspektivet i flera miljöer blivit ett samlande raster för verksamhetsutveckling, snarare än ett separat projektspar. Frågor om progression, nästa steg, vägledning och samordnat stöd har därmed fått en tydligare plats i skolornas ordinarie logik. Särskilt robusta är resultaten där arbetssätten fått organisatorisk hemvist i gemensamma rutiner, forum, årshjul och ansvarsfördelning, vilket minskat personberoende och ökat möjligheten att bära dem vidare efter projektslut.

Utöver de planerade resultaten i form av metoder och arbetssätt har projektet också genererat ett mer övergripande resultat: en sammanhållen modell för hållbart och kvalitetssäkrat utvecklingsarbete i folkhögskolekontext. Denna modell är inte en färdig manual, utan ett ramverk som vuxit fram ur projektets praktik och som visar hur utvecklingsarbete kan organiseras, dokumenteras, prövas, följas upp, justeras och spridas utan att likrikta pedagogiken. Dess kärna är att systematik och folkbildning kan förenas: struktur, uppföljning, gemensamma processer och kollegialt lärande kan stärka det deltagarnära och relationella arbetet när de utformas med verksamhetens logik i centrum. Modellen synliggör därmed inte bara specifika metoder, utan också en ökad utvecklingskapacitet i skolorna. Ett särskilt viktigt inslag är att ISEP i flera miljöer utvecklats från ett dokument eller projektverktyg till ett nav i skolans arbetssätt: en process som håller ihop planering, uppföljning, delaktighet och orientering mot nästa steg.

Mål på samverkansnivå

Måluppfyllelsen på samverkansnivå bedöms som delvis uppnådd. Projektet har på flera håll stärkt folkhögskolornas synlighet och relationer med kommuner, Arbetsförmedlingen, civilsamhälle, arbetsgivare och andra externa aktörer. När samverkan kopplats tydligt till deltagarnas planering, vägledning och nästa steg har den också blivit mer relevant och mer verksamhetsnära. Samtidigt är samverkan fortfarande ofta ojämnt integrerad i skolornas

ordinarie planering och uppföljning, och i flera fall personburen snarare än fullt ut formaliserad. En viktig iakttagelse är att samverkansarbetet underlättats när det samlats kring ett gemensamt fokus på etablering: när samverkan tydligt kopplats till deltagarnas nästa steg och till ett helhetsperspektiv på stöd, vägledning och progression har det blivit lättare att välja relevanta aktörer och bygga mer förtroendefulla relationer. Här framträder också spridningsarbetet som ett viktigt resultat i sig. Genom konferenser, seminarier, webinarier, publiceringar, referensgruppsarbete och uppbyggnaden av Kunskapsbanken har erfarenheter, arbetssätt och modeller gjorts tillgängliga för fler än de direkt medverkande skolorna. Spridningen har därmed inte bara haft ett kommunikativt värde, utan också bidragit till fortsatt lärande, bredare användning och stärkt förståelse för folkhögskolans roll i etableringskedjan.

Bärkraftighet

Bärkraftigheten bedöms som god men ojämn. Den är god där arbetssätt har dockat in i ordinarie strukturer och blivit en del av skolornas vardag, särskilt där ISEP, mentorskap, schemalagd uppföljning, kollegiala forum och årshjul fått en tydlig hemvist i ordinarie rytm och ansvarsfördelning. En viktig slutsats är att implementering i VÄGEN inte varit en avslutande aktivitet, utan en levande process som pågått under hela projektiden. Implementeringsplanerna har utvecklats successivt genom framtagande, bearbetning i styrgrupper och vidare konkretisering i nodernas slutrapporter. Det visar att implementering i flera delar redan påbörjats i ordinarie verksamhet. Samtidigt kvarstår sårbarheter i personburen samverkan, otydligt ägarskap för gemensamma resurser, ojämn dokumentations- och uppföljningskultur samt osäkerhet kring fortsatt mandat, finansiering och utvecklingstid efter projektslut. Den största sårbarheten ligger därför inte i avsaknad av resultat, utan i om ansvar, förvaltning och fortsatt utveckling blir tillräckligt tydliga efter projektets slut.

Slutsats

Den samlade slutsatsen är att VÄGEN visar hur etablering kan stärkas när stöd organiseras som en sammanhängande kedja snarare än som separata insatser. Det som gjort skillnad är inte enskilda aktiviteter i sig, utan att lärande, vardagsstruktur, hälsa, motivation, delaktighet, vägledning och orientering mot nästa steg hålls ihop i en praktik som är begriplig och bärbar för deltagaren. Projektet visar också att resultat blir mest robusta när arbetssätt byggs in i ordinarie rytm och inte förblir projektinsatser. Där utvecklingsarbete fått en tydlig hemvist i årshjul, mötesstrukturer, mentorskap, ISEP-flöden och kollegiala forum har resultaten blivit mindre personberoende och mer hållbara över tid. Noderna har här haft en avgörande funktion som arena för kollegialt lärande, gemensam utveckling och översättning mellan nationella mål och lokal praktik. De har skapat den kritiska massa som enskilda skolor ofta saknar för att på egen hand bära långsiktigt utvecklingsarbete.

För framtida liknande satsningar framträder därför flera tydliga lärdomar. Det första är värdet av pärlbandslogik: att bygga vidare på tidigare projekt, språk, strukturer och erfarenheter i stället för att börja om från noll. Det andra är att en gemensam nationell ram

behöver kombineras med lokalt handlingsutrymme; projektet visar att central styrning och lokal anpassning behöver samspela snarare än ställas mot varandra. Det tredje är att en stark mellannivå behövs för att hålla ihop lärande och styrning. Det fjärde är att ledningsförankring, mandat och utvecklingstid måste säkras tidigt, och att ledningsnära arenor bör komma tidigare i processen än de gjorde här. Det femte är att systematik behöver ses som ett stöd för bildningsuppdraget, inte som dess motsats. När struktur, uppföljning och gemensamma processer utformas med verksamhetens logik i centrum kan de stärka deltagarnära och relationellt arbete snarare än tränga undan det. Det sjätte är att samverkan, uppföljning och förvaltning måste byggas in tidigt, inte behandlas som avslutande frågor. Särskilt viktigt är att gemensamma resurser som metodbanker, kunskapsbanker, webinarier och modeller får tydligt ägarskap, mandat och finansiering om de ska leva vidare och fortsätta utvecklas.

Sammantaget lämnar VÄGEN efter sig mer än en uppsättning metoder. Projektet har utvecklat en praktknära och prövad logik för hur folkhögskolor kan bedriva hållbart, kvalitetssäkrat och deltagarnära utvecklingsarbete i frågor som rör etablering, övergångar och likvärdiga möjligheter till nästa steg. Det viktigaste bidraget är därför inte bara vilka aktiviteter som genomförts, utan att projektet visat hur folkhögskolans relationella och bildningsorienterade arbetssätt kan förenas med större systematik, tydligare uppföljning och en starkare förmåga att förklara, utveckla och sprida det som fungerar. ■

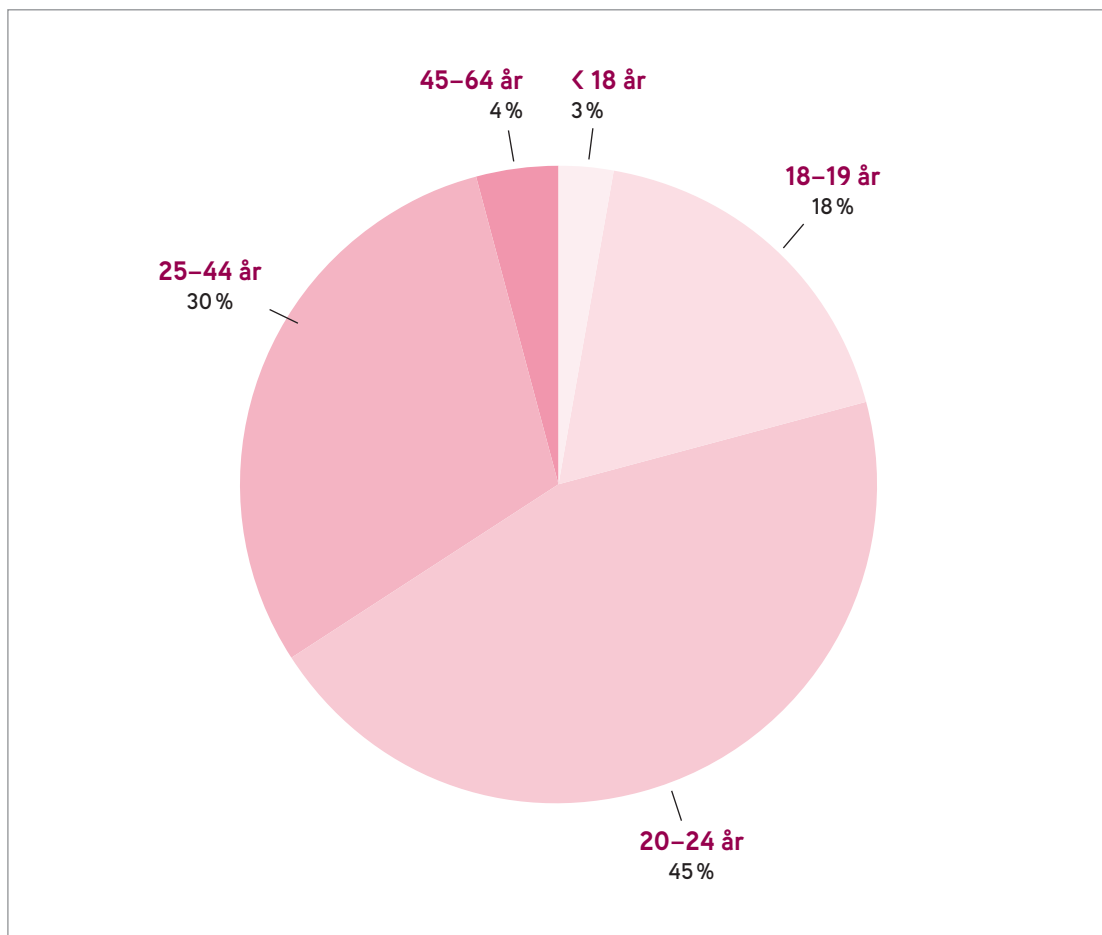
Projektets deltagare

Antal unika deltagare

Antal	Deltagare	Mål
Antal män	421	335
Antal kvinnor	549	490
Totalt	970	825

Projektet har överträffat målet om antal deltagare med 145 deltagare. Enligt SCB är ungefär en tredjedel utrikesfödda och enligt folkhögskolornas uppskattning har hälften av deltagarna någon typ av funktionsnedsättning.

Deltagarnas åldersfördelning

Drygt 65 procent är 16-24 år och resten är äldre.

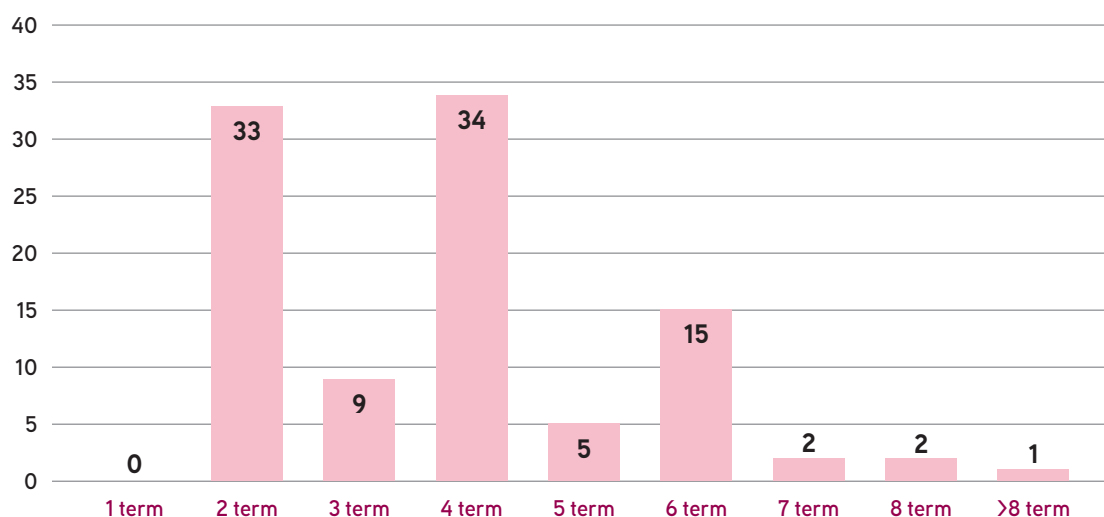
Deltagarens stegförflyttning

I stort sett alla projektdeltagare, 94 procent, gick på allmän kurs under projekttiden, varav knappt nio av tio på motsvarande gymnasienivå och övriga tio procent på grundskolenivå.

Drygt hälften har hunnit slutföra sin allmänna kurs innan projektet tog slut. Utav dem har hälften fått grundläggande behörighet till högskola och ytterligare 14 procent har fått behörighet till yrkeshögskola.

Enligt statistik från SCB har VÄGENs deltagare behövt varierande studietid för att uppnå behörighet för vidare studier från folkhögskolan, allt från två till enstaka fall av fler än sex terminer. Vanligast har det varit att läsa antingen ett eller två läsår.

Antal terminer i procent för att uppnå grundläggande behörighet till folkhögskola

Deltagarna i projektet har i genomsnitt läst 3,8 terminer för att få behörighet till högskolan och i snitt något längre för behörighet till yrkeshögskola, 4,5 terminer. Vi konstaterar att det verkar vara väsentligt för bland annat personer med funktionsnedsättning och utrikes födda att man kan studera efter en studieplan som är anpassad utifrån individen. ■

Avvikelser mot plan

Vi har inte som planerat samverkat transnationellt med Arbetsförmedlingen och SKR inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen. Däremot har vi samverkat med institutionen för pedagogik på Universitetet i Oslo. De har sökt projektmedel för nordisk folkbildningsforskning från Forskningsrådets FRIPRO och Svenska Vetenskapsrådet, men tyvärr fått avslag. Enligt uppgift är det inte ovanligt att behöva söka flera gånger och ansökan kommer att göras igen. Universitetets projektansökan handlar om att jämföra svenska och norska folkhögskolors arbete med unga som fallit ur det reguljära utbildningssystemet med särskilt fokus på personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Om forskningsprojektet blir verklighet, finns ett ömsesidigt intresse för samverkan genom att Folkbildningsrådet medverkar i projektets referensgrupp.

Eftersom VÄGEN har varit ett långt projekt har vi ofrånkomligen drabbats av personalomsättningar, som på vissa håll har påverkat utvecklingstakten på kort sikt. Så är exempelvis fallet i ett delprojekt i den östra noden. Södra nodens referensgrupp drabbades av avhopp på grund av uppsägningar och föräldradledighet.

För norra noden har det varit utmanande att alls få ihop en referensgrupp. Där valde de i stället att satsa på samarbete med projekten UP2 och Samstart, kommunens respektive Arbetsförmedlingens ESF-projekt. Alla tre projekten har arbetat med målgrupper som står långt från arbetsmarknaden. Den här samverkan kommer att fortsätta inom ramen för Arbetsförmedlingens Samstart+. Noden hade för avsikt att genomföra konferensen ”Vägskäl” riktad till externa aktörer och med syfte att underlätta etablering för hemmasittare. På grund av tidsbrist hanns det inte med under projekttiden, utan konferensen kommer att göras under våren 2026, som en del av implementeringen av upparbetad samverkan.

Stockholmsnoden har erfarit att deltagarnas behov av uppföljande samtal och individuell vägledning har varit större än förväntat. Det har i kombination med kravet på dokumentation, projektgemensamma aktiviteter och tidrapportering inneburit att arbetet med praktiskt prövande av metoder har behövt prioriteras ner under vissa perioder. Men det har kunnat hanteras och därför har omprioriteringen inte påverkat nodens resultat i förhållande till målen. Västra noden har liknande erfarenheter och de har också haft vissa utmaningar att få med skolledningen i en av nodens folkhögskolor. Med hjälp av nodskolan har de dock funnit lösningar som förbättrat förutsättningarna för projektarbetet. ■

Lärdomar inför framtiden

Projektutvärderingen visar att VÄGEN har varit relevant utifrån sina mål. Deltagarna har klarat av sina studier och de flesta har tagit sig vidare till arbete eller fortsatta studier. Folkhögskolorna har arbetat systematiskt med metodutveckling, kvalitetssäkring och kollegialt lärande på ett sätt som är tillämpbart även efter projektets slut, när skolor fortsatt möter liknande och nya utmaningar. Likaså skapas möjligheter när Folkbildningsrådet överväger att VÄGENs modell med en individuell studie- och etableringsplan ska ingå i de nya statsbidragsvillkoren för folkhögskola. Det kommer att innebära ett behov av utvecklingsarbete kring stöd för etablering på fler skolor och här kan VÄGENs resultat och ISEP-modell utgöra ett stöd.

Spridning till andra skolor har underlättats av att VÄGEN har samlat de metoder som projektskolorna har prövat och utvärderat i praktiken i den gemensamma digitala plattformen Kunskapsbanken, och kompletterat innehållet med relevant praktisk forskning. Metoder och annat innehåll har dessutom spridits till andra skolor genom bland annat webinarier och nyhetsartiklar. VÄGENs Kunskapsbank kan utgöra en grund för ett fortsatt arbete att samla och sprida kvalitetssäkrade metoder samt forskning till folkhögskolor. Betydelsen av att det finns ett tillgängligt, beprövat, vetenskapligt grundat och praktisknära kunskapsstöd för skolor framhölls nyligen av Riksrevisionen i en granskning av skolmyndigheternas kunskapsstöd till reguljära skolor⁹.

De nya statsbidragsvillkoren som planeras träda i kraft 2027 understryker vikten av att folkhögskolor visar hur de skapar kvalitet i sin verksamhet, vilket är ytterligare ett incitament för skolor att stärka sin kapacitet för kvalitetssäkrat utvecklingsarbete. VÄGEN har tagit fram en modell som visar hur detta kan ske utifrån folkhögskolans särart och det lokala behovet på varje skola. Att sprida den modellen är något som bör vara prioriterat framåt.

Flera av de regionala noderna inom VÄGEN har utvecklat sin samverkan runt deltagarna med externa aktörer som Arbetsförmedlingen, kommuner och praktikplatser, men det har ibland visat sig vara svårt för folkhögskolorna att göra sig gällande, eftersom de inte omfattas av myndigheternas lagstadgade samverkan på området. Det nystartade ESF-projektet Samstart+ ger dock ökade möjligheter att vidareutveckla samarbetet mellan folkhögskolor och Arbetsförmedlingen. Projektet går nämligen ut på att utveckla myndighetens arbetssätt med att brygga över glapp som deltagare möter mellan exempelvis studier på folkhögskola och samhällets fortsatta stöd för inträde på arbetsmarknaden.

⁹ Riksrevisionen, 2025, RiR 2025:31: Utbildning på vetenskaplig grund – otillräckliga insatser för att stödja skolan med kunskap

Möjligheter inför framtiden om bildning, etablering och samverkan

- Gör en registerbaserad effektstudie om två år för att följa upp hur det gått för VÄGENs deltagare när det gäller fortsatt etablering efter folkhögskolestudierna i jämförelse med övriga deltagare på allmän kurs, som motsvarar deltagargruppen.
- Använd Kunskapsbanken som stöd för:
 - skolornas utvecklingsarbete
 - att tillämpa statsbidragsvillkoren, till exempel ISEP
 - kollegialt lärande och metodeldelning
 - att tillgängliggöra och sprida nya projektresultat
- Utlys medel för utvecklingsarbete enligt VÄGEN-modellen
- Ansök om ESF-medel för ett fortsatt VÄGEN+ projekt enligt pärlbandsprincipen.
- Skapa förutsättningar för en fortsatt och breddad nodsamverkan mellan folkhögskolor och ge stöd till regionalt utvecklingsarbete med hjälp av ESF-finansiering. ■

Bilagor

Projektets folkhögskolor och nodrapporter	68
Nationell projektorganisation	70
Mötesstruktur	71
Nod- och delprojektledarens arbetsuppgifter	73
Risikanalys	75

Bilaga: Medverkande folkhögskolor

Nod Sydsverige

[Länk till nodrapport](#)

Eslövs folkhögskola (rörelsefolkhögskola)

Ulrika Gleisner, nodrektor

Christoffer Blomstergren, nodledare

Profil: Musik, konst och teater

Internat: Ja

Malmö folkhögskola (rörelsefolkhögskola)

Lena Hyll Carlsson, rektor

Profil: Musik, konst och samhällsengagemang

Internat: Nej

Blekinge folkhögskola (offentligägd folkhögskola)

Joakim Andersson, rektor

Profil: Musik, konst, skrivande

Internat: Ja

Nod östra Mellansverige

[Länk till nodrapport](#)

Marieborg folkhögskola (rörelsefolkhögskola)

Lisa Flogell, nodrektor

Ulf Olsson, nodledare

Profil: Textil, florist, musik, teater

Internat: Ja

Valla folkhögskola (rörelsefolkhögskola)

Lottie Brissle, rektor

Profil: Musik, konst, teater

Internat: Ja

Vadstena folkhögskola (rörelsefolkhögskola)

Carina Boman, rektor

Profil: Musik, konst, skrivande

Internat: Ja

Nod Stockholm

[Länk till nodrapport](#)

Hagabergs folkhögskola (rörelsefolkhögskola)

Gordon McCulloch, nodrektor

Pierre Rubensson, nodledare

Profil: Diakoni, socialt arbete

Internat: Nej

Röda korset folkhögskola (rörelsefolkhögskola)

Ulrika Sandin, rektor

Profil: Mänskliga rättigheter.
Globala studier

Internat: Nej

Skarpnäcks folkhögskola (rörelsefolkhögskola)

Kajsa Jungnelius, rektor

Profil: Konst, musik, skrivande

Internat: Nej

Nod Västsverige

[Länk till nodrapport](#)

Dalslands folkhögskola (offentligägd folkhögskola)

Annika Paulsson Kihlstrand, nodrektor

Anna-Lena Öhman, nodledare

Profil: Konst, musik, skrivande

Internat: Ja

Wendelsbergs folkhögskola (rörelsefolkhögskola)

Sören Eriksson, rektor

Profil: Teater, musik, ledarskap

Internat: Ja

Ljungskiles folkhögskola (rörelsefolkhögskola)

Martin Callermo, rektor

Truls Neubeck, rektor

från och med årsskiftet 2025/26

Profil: Musik, journalistik, teologi

Internat: Ja

Nod mellersta Norrland

[Länk till nodrapport](#)

Strömbäcks folkhögskola (rörelsefolkhögskola)

Mattias Lundsten, nodrektor

Eva Sundqvist Dahne, nodledare

Profil: Teater, journalistik, musik, bibel

Internat: Ja

Vindelns folkhögskola (offentligägd folkhögskola)

Samuel Odqvist, rektor

Profil: Musik, konst, friluftsliv

Internat: Ja

Storumans folkhögskola (offentligägd folkhögskola)

Frida Cederback, rektor

Profil: Fjäll- och vildmarksliv, musik

Internat: Ja

Bilaga: Nationell projektorganisation

Styrgrupp

Rebecka Svensén	Enhetschef Folkbildningsrådet, ordförande
Jan Jonsson	Enhetschef Folkbildningsrådet
Olle Westberg	Generalsekreterare Rörelsefolk högskolornas intresseorganisation
Lisa Flogell	Nodrektor Marieborgs folkhögskola
Ulrika Gleisner	Nodrektor Eslövs folkhögskola
Mattias Lundsten	Nodrektor Strömbäcks folkhögskola
Gordon McCulloch	Nodrektor Hagabergs folkhögskola
Annika Paulsson Kihlstrand	Nodrektor Dalslands folkhögskola

Projektledning

Lena Östlund	Folkbildningsrådet
Ulf Olsson	Folkbildningsrådet
Ulf Wallin	Folkbildningsrådet, fram till och med HT 2023

Utvärderare

Niga Hamasor	VETA Advisor
---------------------	--------------

Ekonomi

Elvir Gigovic	Folkbildningsrådet
----------------------	--------------------

Kommunikation

Helena Isaksson Baeck	Rörelsefolk högskolornas intresseorganisation, kommunikatör
Olle Westberg	Generalsekreterare Rörelsefolk högskolornas intresseorganisation
Annica Wallenborg Flynn	Verksamhetschef Offentligägda folkhögskolornas intresseorganisation

Projektägare

Anna-Karin Lindblom	Generalsekreterare Folkbildningsrådet
----------------------------	---------------------------------------

Bilaga: Mötestruktur

Mötesstrukturprojektet VÄGEN

Nationell projektgrupp

Leds av projektledning och i gruppen ingår projektets kommunikator samt de fem nodledarna. Ekonom och administration/rapportering vid behov. Adjungering kan förekomma.

Protokollförda möten var 14:e dag. 1–2 timmar.

Regional projektgrupp

Leds av nodledaren och i gruppen ingår delprojektledarna i noden. Ekonom vid behov. Adjungering kan förekomma. 1–2 timmar.

Protokollförda möten var 14:e dag.

Lokal projektgrupp

Delprojektledaren och i delprojektet ingående lärare/resurspersoner som arbetar med deltagarna. Adjungering kan förekomma. 1–2 timmar

Protokollförda möten var 14:e dag.

Styrgrupper

Den nationella styrgruppen består av:

- Ledningen för Folkbildningsrådet – Rebecka Svensén ordförande och Jan Jonsson.
- Nodskolornas rektorer tillika ordförande i nodstyrgrupperna samt Olle Westberg från RIO.
- Utvärderaren som föredragande.
- Projektledning som föredragande.
- Adjungering av projektekonom/nationell administratör vid behov.

Nodstyrgrupperna består av:

- Nodskolans rektor som ordförande
- Tillhörande folkhögskolors rektorer
- Representant från skolornas styrelser
- Nodledare – som föredragande

Mötetider nationellt och regionalt:

- Inledande möte under riggningsfasen
- Möte i september månad 2023
- I slutet av varje termin under genomförandefasen
- Eventuellt avslutande möte mars 2026
- Extra möten vid behov

Referensgrupper

Nationell referensgrupp

Till exempel Arbetsförmedlingen, SKR, MUCF, Skolverket, Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH), Förbundet folkhögskollärarna, relevant bransch/arbetsgivarorganisation samt funktionsrättsrörelse.

Nodreferensgrupp

Till exempel Arbetsförmedling, kommun, social förvaltning, representant från regionen/länsstyrelsen, relevanta arbetsgivare representant för högre utbildning/YH.

Detta är exempel. De lokala och regionala behoven får avgöra hur ni bemannar era referensgrupper.

Mötesintensitet

Inledande möte under riggningsfasen samt därefter ett möte per termin med start ht 2023.

Bilaga: Nod- och delprojektledarnas arbetsuppgifter

I projektet Vägen finns delprojektledare (100%) på nodskolorna och på de två tillhörande folkhögskolorna samt en nodledare 50% på nodskolan. Delprojektledarna på nodskolan och delprojektledarna på de tillhörande folkhögskolorna i noden har i stort samma arbetsuppgifter som beskrivs nedan. Halvtiden nodledare på nodskolan har främst en samordnande, stödjande och spridande funktion inom noden.

Vi räknar med att folkhögskolorna själva kan välja om de vill dela upp delprojektledartjänsterna på två personer beroende på de kompetenser som projektledarna har. Detta prövades i projektet FAMN och fungerade väl men också det alternativa valet att en delprojektledare tog på sig alla arbetsuppgifterna fanns och fungerade.

Delprojektledarna har två huvudsakliga arbetsområden att leda det pedagogiska arbetet samt arbeta med rapportering, samordning, rekrytering, praktik, arbetsmöjligheter och information om projektet. Delprojektledarna på nodskolorna och på de tillhörande folkhögskolorna har i princip samma arbetsuppgifter.

Arbetsområden för delprojektledare både på nodskola och tillhörande skolor i noden:

- Leder en arbetsgrupp på skolan som samordnar projektet och har ansvar för ISEP samt samverkansmodell för rekrytering, etablering och högre studier
- Leder det pedagogiska arbetet i projektet på skolan – genom att ta tillvara och utveckla FAMNs modell för metodutveckling (förändringsteorin, kvalitetshjulet, berättelser, kollegialt lärande) samt introducera erfarenheter från VI projektet, BIP indikatorer samt coachande arbetssätt.
- Deltar i planeringen för målgruppernas studier på skolan samt praktik och kontakt med blivande arbetsgivare samt efterföljande högre studier – vara en brygga mellan folkhögskolan arbetslivet och studier på högre nivå
- Planerar tillsammans med lärare och deltagare de stödinsatser som bedöms behövas
- Fungerar i mån av tid som en resurs i undervisningen för att stödja målgrupperna
- Leder och ger stöd i arbetet med ISEP – Individuell studie – och etableringsplan
- Leder dokumentationsarbetet på skolan av de modeller och metoder som vidareutvecklas i projektet
- Utvecklar internatet som stöd för utsatta målgrupper
- Planerar och genomför rekrytering av målgrupperna utefter de behov som uppstår
- Anordnar vid behov studiebesök på skolan
- Ansvarar för närvaro- och lägesrapportering till nodskolan
- Deltar i gemensamma utbildningar, workshops och planeringsmöten

Nodledarens arbetsuppgifter:

- Sammankallar och leder Regional projektgrupp
- Formar och leder en nodreferensgrupp
- Sammankallar och är föredragande i en styrgrupp för noden som leds av nodskolans rektor
- Tar fram en tidplan för nodens genomförande av projektet
- Leder och deltar i rekrytering tillsammans med de tre övriga delprojektledarna
- Ansvarar för och genomför spridning av resultat från projektet i den region projektet verkar
- Följer upp nodens projektarbete och ansvarar för rapportering – närvaro och lägesrapportering - från noden till den centrala projektledningen
- Organiserar det kollegiala lärandet mellan skolorna i noden inom två områden, ett när det gäller erfarenheter från projektet FAMN samt de nya modeller och metoder som ska tas tillvara i projektet från VI projektet, BIP indikatorer och ett coachande arbetssätt
- Deltar i gemensamma utbildningar, workshops och planeringsmöten

Mer detaljerade arbetsuppgifter framgår av vår ansökan där den centrala projektledningens och delprojektens ansvar och arbete beskrivs. Det gäller riggningsfasen – ”Beskriv de aktiviteter som behöver genomföras i projektets inledningsfas för att starta upp och rigga projektet” (s 25) samt ”Beskriv de huvudsakliga aktiviteter som projektet ska genomföra och hur dessa förväntas bidra till att uppfylla projektets angivna mål” (s. 24 f)

Bilaga: Riskanalys

Datum: 20251009

S=Sannolikhet

K=Konsekvens

RS=Riskvärdet (S*K)

Siffror inom parentes är bedömningen som gjordes i början av projektet

Risk	S	K	RV	Åtgärd
Projektresultatet sprids inte till övriga folkhögskolor. Projektresultatet blir inte hållbart över tid.	3 (4)	5	15 (20)	Kommunikationsnoden har skapat en kunskapsbank för spridning. Noderna har planer för att sprida regionalt. Projektet synliggörs bland annat vid konferenser.
Resurssättning och personalomsättning inom projektet. Att projektet inte prioriteras i förhållande till ordinarie verksamhet. Kan riskera framdriften och medfinansieringsgrad.	2 (3)	4 (5)	8 (15)	Följt upp tidsrapportering, medfinansieringsgrad och resultat. Vid indikation på problem se över bemanning och styrning. Sårbarheten hanteras genom två delprojektledare per skola.
Att misslyckas med förankring av projektet på skolan.	2 (4)	4 (5)	8 (20)	Rektorskonferens genomförd. Rektorererna har gett och behöver fortsätta att ge status, mandat, stöd, tid och sprida information om projektet.
Att projektresultatet inte tas om hand och därmed inte blir hållbart över tid. Nationell, regional och lokal nivå.	3 (4)	5	15 (20)	Implementeringsplaner tas fram på lokal, nod och nationell nivå.

Risk	S	K	RV	Åtgärd
För få deltagare i projektet.	1 (2)	4 (5)	4 (10)	Vi har 945 deltagare i projektet. D.v.s. vi har redan nått målet på 825 deltagare. Kvalitetssäkra genom att beställa statistik.
Försämrade villkor för VÄGENs deltagare. Tex deltagarnas finansiering – CSN.	3	2 (3)	6 (9)	Bevaka och försöka påverka via medlemsorganisationerna och Folkbildningsrådet.
Ökade icke-demokratiska rörelser och kriminalitet kan påverka både rekrytering och attityder hos deltagarna.	2	3	6	Bevaka hur målgruppen för projektet påverkas av samhällsutvecklingen. Understödja kompetensutveckling. Uppmärksamma behov av utökat lärarstöd för att öka beredskapen.
Bristande samverkan med näringsliv och andra viktiga aktörer (Af, kommun, mfl). Lokalt, Regionalt, Nationellt.	3	3	9	Här bör projektets medverkande skolor utöka och systematisera sin samverkan. Nyttja nodens samverkanspotential och projektens referensgrupper.

Risk	S	K	RV	Åtgärd
Risk för hacker-attacker och bristande datasäkerhet. SP, SCB.	3	5	15	Säkerställ att Folkbildningsrådets rutiner och it-processer täcker projektets behov.
Pandemi	3	2 (3)	6 (9)	Projektet ställs om till att bedrivas helt digitalt.
FBR ersätts av en ny myndighet inom projektiden	2 (4)	4	8 (16)	Bevaka folkbildningsutredningen och eventuella politiska beslut. För dialog med ESF på ledningsnivå.
Ekonomiska problem för folkhögskolorna kan försämra förutsättningarna för projektet.	5	2 (3)	10 (15)	Omvärldsbevaka. Bredda finansieringen genom att söka särskilda utlysningar. Påverka politiken.

Risk	S	K	RV	Åtgärd
Sjunkande motivation – Långt projekt	3	4 (5)	12 (15)	Genomfört inspirationskonferens. Vara lyhörda för behov av ny energi/input eller tvärtom avgränsa för att skapa tid för fokus. Nodutbyte, nodledarträffar och uppföljningar per nodledare har genomförts.
Att vi inte håller oss till uppdraget och därför riskerar det att bli övermäktigt. Inspirerande projekt kan innebära en risk att omfattningen "sväller".	3	5	15	Gör rätt saker. Avgränsa oss. Nyttja VETA Advisors lärande utvärdering. Överlämning till andra projekt.
Kommunikativt utmanande projekt.	1 (3)	5	5 (15)	Skapat en kommunikationsnod och en förändringsteori för noden. Projektet har tagit stöd av kommunikationsnoden. Begreppen och strukturer har satt sig och en väsentlig mängd material har tagits fram. Fortsätt tålmodigt.
Att en folkhögskola eller nod avslutar projektet.	2 (3)	4	8 (12)	Vi har följt upp och erbjudit stöd och åtgärder har tagits fram och sker fortsatt vid behov.

Riskvärdets förändring

- Har minskat med 32 procent
- Från 221 till 150

Övergripande förklaringar

- Vi har hanterat en rad risker, se åtgärdsfälten
- Tiden som kvarstår minskar vissa riskers sannolikheter och konsekvenser

Projektet VÄGEN – Folkhögskolevägen till arbete och vidare studier har pågått i tre år med medfinansiering från Europeiska socialfonden. Folkbildningsrådet har varit projektägare och drivit projektet tillsammans med folkhögskolornas intresseorganisationer RIO och OFI samt med 15 folkhögskolor spridda över landet.

De medverkande folkhögskolorna har utvecklat metoder inom samverkan, pedagogik, hälsa och förstärkta SYV-insatser för att deltagarna ska stärka sin väg mot etablering i arbete och vidare studier. VETA Advisors utvärdering visar att projektet har utvecklat arbetssätt som främjat trygghet, gemenskap, struktur och stöd. Det har bidragit till ökad motivation, självledarskap och hälsa hos deltagarna och till att de är bättre rustade för en stegförflyttning mot etablering. Utvärderingen visar också att projektets sätt att bedriva utvecklingsarbete är generaliserbart.

Projektet har byggt en kunskapsbank med metoder, inspiration och relaterad forskning som finns på Sveriges folkhögskolors [webbplats](#). Delar av Kunskapsbanken presenteras också i en tryckt version *Folkhögskolevägen till arbete och vidare studier* och beställs genom info@folkbildningsradet.se. Slutrapporten och utvärderingsrapporten finns publicerade på Folkbildningsrådets [webbplats](#).

**Folk-
bildnings
-rådet**

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden